O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MILLIY KITOB PALATASI

Ҳақсевар, она юрт, мангу бўл обод!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

Вилоят ижтимоий-сиёсий газетаси ◆ TOSHKENT HAQIQATI

1928 йил 11 декабрда асос солинган • 2000 йил 19 апрель, чоршанба • №38 (11.215) • Эркин нархда сотилади

АҚШ ДАВЛАТ КОТИБИ ЎЗБЕКИСТОНДА

Шу кунларда мамлакатимизда АҚШ Давлат котиби Мадлен Олбрайт меҳмон бўлиб турибди. Меҳмон 16 апрель куни Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазири Абдулазиз Комилов билан учрашди. Суҳбат чоғида икки мамлакат ўртасидаги узоқ муддатли сиёсий, ижтимоий ва иқтисодий ҳамкорлик алоқаларини янада ривожлантириш билан боғлиқ масалалар муҳокама қилиниб, минтақавий ва халқаро миқёсда хавфсизликни таъминлаш, барқарорликни сақлаш муаммолари борасида фикр алмашилди.

АҚШ Давлат котиби Тошкентдаги Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети талабалари ва ўқитувчилари ҳузурида маъруза қилди.

Мадлен Олбрайт ўз маърузасида Ўзбекистон – АҚШ муносабатлари, АҚШнинг Марказий Осиё мамлакатларига нисбатан юритаётган сиёсати ҳамда дунёвий ва минтақавий хавфсизлик муаммолари ҳақида ўз фикрларини баён этди. У Ўзбекистон халқи қадимдан маърифатлилиги билан ажралиб туришини таъкидлади. Масалан, Бухорода дунёдаги энг йирик ва бой кутубхона бўлгани тарихдан яхши маълум. Бу шаҳардан дунёга машҳур математиклар, фалакиётшунослар, шоирлар, шифокорлар ва бошқа соҳа билимдонлари етишиб чиққан. Буюк Абу Али ибн Синонинг «Тиб қонунлари» неча юз йиллардан буён бутун дунёда тиббиёт олимлари учун муҳим қўлланма вазифасини ўтаб келмоқда. М. Олбрайт Ўзбекистонга мазкур сафари чоғида дунёнинг маданий ва маърифий марказлари бўлмиш Самарқанд ва Бухорони зиёрат қилишни сабрсизлик билан кутаётганини ҳам алоҳида таъкидлади.

Бевосита ташрифга оид мавзу – ўз давлатининг минтақамиз мамлакатларига нисбатан юритаётган сиёсатига тўхталган М. Олбрайт, АҚШнинг Марказий Осиёда хавфсизлик ва барқарорлик ҳукм суришидан манфаатдор эканини айтди. Халқаро иқтисодий интеграция кучайиб бораётган ҳозирги шароитда бир мамлакат бозорининг ривожланиши кўплаб бошқа ўлкалардаги бозорлар ривожига боғлиқ. Шундай экан, савдо-сотиқ, сармоя, энергетика ва бошқа соҳаларда ҳамкорликни кенгайтириш учун, хавфсизлик масалалари, жумладан, халқаро террорчилик, қурол-яроғ ва наркотик моддаларнинг ғайриқонуний савдоси, айирмачилик каби иллатларга қарши ҳамкорликда курашиш мақсадга мувофиқдир.

М. Олбрайт Марказий Осиёда хавфсизлик масалаларига алоҳида тўхталиб, АҚШ ҳукумати минтақада экстремистик кайфиятдаги гуруҳлар ҳамда наркотик моддалар ташиладиган йўллар пайдо бўлишидан ташвишда эканини айтди. У минтақамизда беқарорлик келиб чиқишига асосий сабаб Афғонистондаги қуролли можаролар эканлигини ҳам таъкидлади. Шунингдек, М. Олбрайт АҚШ ҳукумати ўтган йили Тошкентда юз берган портлашлардан, қўшни Қирғизистон жанубига террорчилар бостириб кирганидан қаттиқ ташвишга тушганини, мазкур муаммоларни ҳал этишда Ўзбекистондан ёрдамини аямаслигини қайд этди.

АҚШ Давлат котиби минтақада тинчлик ва хавфсизликни таъминлаш борасида Ўзбекистон раҳбарияти юритаётган сиёсатга юқори баҳо берди.

М. Олбрайт маърузасининг яна бир қисми бозор иқтисодиёти тамойилларига таяниб иш юритадиган кучли демократик институтлар барпо этиш мавзуида бўлди. Ҳақиқий демократик жамият ҳар қандай муаммони ҳал қила олади. Сиз айнан ана шундай жамият қуриш йўлини танлагансиз. Бу узоқ ва машаққатли йўл, бироқ кўзланган мақсад – хайрли. Бу йўлда АҚШ Ўзбекистонни ҳар томонлама қўллаб-қувватлайди, деди у.

(ЎзА).

Ўзбекистон Республикаси Президентининг

ФАРМОНИ

Т. Холтоевни Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ ва сув хўжалиги вазири этиб тайинлаш тўғрисида

Туроп Холтоев Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ ва сув хўжалиги вазири этиб тайинлансин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти

И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
2000 йил 17 апрель.

ВИЛОЯТ *ҳаёти*

МУКОФОТГА 200 МИНГ

ОЛМАЛИҚДАГИ “Аммофос” ишлаб чиқариш бирлашмасининг барча бўлинмаларида ишчи-хизматчиларга хизмат кўрсатувчи тармоқларнинг санитария-гигиена ҳолати доим кўнгилдагидек бўлиши учун улар ўртасида ҳар йили кўрик-танлов ўтказиш яхши анъанага айланиб қолди. Унинг ғолибларига пул мукофотлари беріляпти.

Яқинда бу ўзига хос беллашувнинг ўтган йилдаги натижалари якунланди. Унда назорат-ўлчов асбоблари ва автоматика цехи ғолиб чиқди. Бунинг учун цехга 90 минг сўм мукофот пули берилди. Иккинчи ўринни эгаллаган 2-аммофос цехи жамоаси эса 70 минг сўмлик мукофотни олди. 2-сув таъминоти ва экстрация цехи жамоасига эса учинчи мукофот — 40 минг сўм тегди.

Ҳамид МАҲМУДОВ.

ҚУТЛУҒ САНАНИ НИШОНЛАШДИ

АНГРЕНДАГИ етакчи корхоналарнинг бири Ўзбекистон резинотехника ишлаб чиқариш бирлашмаси жамоаси куни кеча қутлуғ санани нишонлади. Корхона ишга тушганининг чорак асрлиги байрам қилинди. Жорий йил бошидан бери зўр ғайрат-шижоат билан ишлаб келаётган ишчи-хизматчилар уни меҳнатда арзигулик ютуқлар билан кутиб олдилар.

Биринчи чорак давомида буюртмачиларга ҳаммаси бўлиб 647 миллион сўмлик маҳсулот етказиб берилди. Айниқса, корхонада калиш ишлаб чиқариш ҳажми ортиб бораяпти. Шу даврда 619 минг жуфт бундай оёқ кийимлари тайёрланди. Савдо шоҳобчаларига икки ярим мингта шиналар жўнатилди. Пулли хизмат ҳажми эса 1,5 миллион сўмликни ташкил этди.

Мунаввара ИСОҚУЛОВА.

ҚИШЛОҚДА БОЛАЛАР БОҒИ

ҚИБРАЙ туманидаги Ёнариқ қишлоғида “Маданият” ширкат хўжалиги ва қишлоқ фуқаролар йиғини ташаббуси билан болалар боғи барпо этилмоқда. Икки гектар майдонда асосан ҳашар йўли билан ташкил этилаётган боғда чўмилиш ҳавзалари, турли ўйинлар аттракционлари, музқаймоқ ва бошқа ширинликлар билан савдо қилувчи дўконлар бўлади. У Хотира боғи ва спорт мажмуига туташ бўлгани боис, келажакда ёшларнинг севимли масканига айланиши шубҳасиз.

С. САМАДОВ.

ЭЪТИБОРДА — САЛОМАТЛИК

ҚИБРАЙ туманидаги Байтқўрғон қишлоғи хотин-қизлар қўмитаси қишлоқ шифокорлари билан ҳамкорликда 2425 нафар туғиш ёшидаги аёлларни тиббий кўрикдан ўтказиб, 32 нафарини алоҳида парваришга муҳтож, деб топди. “Байтқўрғон” ширкат хўжалиги бошқаруви алоҳида ёрдамга муҳтож ана шу аёлларни йил давомида сифатли мева ва сабзавот маҳсулотлари билан таъминлаб туришни ўз зиммасига олди.

Ҳозир байтқўрғонликлар бошлаб берган ҳайрли ташаббус туманда кенг оммалашмоқда.

С. САРИМСОҚОВ.

“МАҲАЛЛАДА АЁЛ ВА ДИН”

ЧИНОЗ туманидаги Беруний номли 1-ўрта мактабда “Маҳаллада аёл ва дин” мавзуида семинар-йиғилиш бўлиб ўтди. Унда тумандаги маҳаллалар хотин-қизлар қўмиталари раислари, мактабларнинг ўқитувчилари ҳамда юқори синф ўқувчилари иштирок этишди. Мунозара ва баҳсга бой бўлган йиғилишда вилоят имом-хатиби Алишер Дўнгбоев, диншунос олима Манзура Холматова, “Аёл ва жамият” институти директори Л. Н. Муравьевалар иштирок этдилар. Йиғилганларнинг ислом динида аёлларнинг роли мавзуидаги саволларига атрофлича батафсил жавоблар берилди.

Семинар-йиғилишда вилоят ҳокимининг муовини, хотин-қизлар қўмитаси раиси С. Хўжаева сўзга чиқди.

Орзиқул МАЪМУРОВ.

ВИЛОЯТ *ҳаёти*

Вилоят ҳокимлигида

ИЖТИМОИЙ МАЖМУА ЙИҒИЛИШИ

18 апрель куни Тошкент вилояти ҳокимлиги Ижтимоий масалалар бўйича котибиятининг ижтимоий соҳада амалга оширилган ишлар юзасидан 2000 йил биринчи чораги якунларига бағишланган вилоят йиғилиши бўлиб ўтди.

Йиғилишда ижтимоий масалалар бўйича котибиятга қарашли бўлим ва бошқармалар ҳамда жамоат ташкилотлари раҳбарлари, шаҳар ва туманларнинг ҳоким муовинлари, вояга етмаганлар билан ишлаш комиссиясининг аъзолари иштирок этдилар.

Йиғилишни вилоят ҳокимининг ўринбосари Абдукарим Раҳимбердиев бошқарди.

Йиғилишда кун тартибидаги масала юзасидан вилоят ҳокимлиги Ижтимоий мажмуи масалалар бўйича котибият мудири Холтўра Шафоатов маъруза қилди. Маърузачи 2000 йилнинг биринчи чорагида вилоят ижтимоий соҳасидаислоҳотларнинг бориши тўғрисида сўз юритаркан, тармоқларда маълум ютуқлар қўлга киритилганлигини, айни пайтда мавжуд имкониятлар тўлиқ ишга солинмаётганлигини алоҳида таъкидлаб ўтди. Айниқса, сўнгги пайтда халқ таълими, касб-ҳунар таълими ва соғлиқни сақлаш тизимларида қатор муаммолар юзага келганлигини, уларни бартараф этиш эса секинлик билан бораётганлигини айтди.

Маданият, спорт, маънавий-маърифий, жамоат ташкилотлари олдида ҳам кўплаб муаммолар ва камчиликлар бор. Уларнинг фаолияти миллий мафкурани шакллантириш, шаҳар ва туманларда аҳоли ўртасида тарбиявий ишларни такомиллаштиришга қаратилиши лозим.

Ўсмирлар ўртасида жиноятчилик ва ҳуқуқбузарликнинг олдини олиш борасида ҳам бир қатор профилактик тадбирлар ўтказилишига қарамай, Ангрен, Оҳангарон, Бекобод шаҳарлари ва Қуйичирчиқ, Зангиота, Тошкент, Янгийўл туманларида ёшлар томонидан содир этилган жиноятлар сони ошганлиги ачинарлидир. Худди шундай камчиликлар Қибрай, Оққўрғон, Қуйичирчиқ туманларида ҳам бор.

Жойлардаги жамоат ташкилотлари “Камолот”, “Маҳалла”, “Нуроний” жамғармалари, Маънавият ва маърифат жамоатчилик маркази, хотин-қизлар қўмиталарининг аҳоли ўртасидаги тарбиявий-мафкуравий ишларни кучайтириш юзасидан ҳаракатларини мувофиқлаштириш зарурлиги тавсия этилди.

Йиғилишда кўрилган масалалар юзасидан йиғилишнинг махсус қарори қабул қилинди, қўшимча тадбирлар белгиланди.

Хотира

БУНДА КЕЗАР АЖДОДЛАР РУҲИ

...Омонсиз саваш боради. Визиллаб учаётган ўқлар ажал элчиси бўлиб, мардлар кўксига қадалади. Қиличларнинг жаранг-журунги ҳавони титратиб, юракларга қўрқув солади. Отлар пишқиради. Ёғий устун кела бошлайди. Шунда шер келбатли, йўлбарс ҳайбатли йигит отга минади:

– Оға-инилар! Отлар жиловини тортманг. Қул бўлиб яшагандан, қиличда минг бўлак бўлган афзал. Ёвга омон берманг. Ўлдирсак ғозиймиз, ўлсак шаҳидмиз! Ватаним деганнинг бундан ўзга сўзи йўқ...

Китоблардаги бу ёзувлар инсоният бир кафт тупроқни Ватаним деб, унга меҳр бериб, бағрига босган кундан ҳудди қасамдек жаранглаб келади. Олис йиллар қаридан шаҳидлар нафаси келиб урилаётгандек, ҳамиша хушёрликка, фидойиликка даъват этаётгандек туюлади.

Пойтахтимизнинг Амир Темур шоҳкўчасидан бораверсангиз, шундоққина Юнусобод теннис мажмуининг рўпарасида, Бўзсув канали соҳилида улкан бунёдкорлик ишлари ниҳояланай деб қолганига гувоҳ бўласиз. Бу ерда “Шаҳидлар хотираси” ёдгорлик мажмуи қад ростламоқда.

Бир пайтлар “Алвасти кўприк” номи билан машҳур бўлган жойлар бугун қайта чирой очмоқда. 17 гектарлик саҳннинг жамоли тамомила янгидан кулаяпти. Бўзсув каналининг иккала соҳили бетон билан мустаҳкамланган. “Боксёрская” номи билан аталган сўлим чойхона – оромгоҳлар ўрнини ям-яшил хиёбонлар эгаллади. Навраста арчаларни кўрган кишининг дили чарақлаб кетади. Бўзсув каналининг бу соҳилида дарахтзор қирғоқ бўйлаб бораверсангиз, собиқ чойхонанинг рўпарасида бир манзара намоён бўларди: жарликлар, тепаликлар, баланд-паст буталар ўсиб ётарди. Бундан 70–80 йиллар аввал бу ерлар овлоқ саналарди. Айтишларича, халқимизнинг асл фарзанди Абдулла Қодирий, яна бошқа шавкатли ўғлонлар шу ерда отилган экан. Мажмуани кўздан кечиряпману ўша йиллар хаёлим кўзгусида жонланади.

...Кузнинг изғиринли кунлари. “Халқ душмани” аталган буюк адиб Абдулла Қодирийга сўнгги сўз бериладиди:

– Менинг гуноҳим йўқ, – дейди у кўзлари ёниб.

Унинг гуноҳи йўқ эди. Гуноҳи – Ўзбекистон деб аталган юртини севгани, “Ўтган кунлар”, “Меҳробдан чаён” романларини ёзгани эди. Уни ёвузларча қатл этишди. Айтишларича, Бўзсув соҳилларида адибнинг жасади қолиб кетган...

Одамлар ободончилик ишларини олиб бораётган жойга етиб келганимда қулоқларим остида “Менинг гуноҳим йўқ” деган овоз эшитилди. Раҳматли адибнинг бедор, безовта руҳи мажмуа узра кезиб юрган экан-да. Берилиб кўчатларга сув қуяётган, йўлкаларни текислаётган одамларга яқинлашдим. Улар Юнусобод туманида яшовчилар экан. Ўз хоҳишлари, қалб даъвати билан ҳашарга келишибди.

– Юнусобод туманида яшовчи биронта фуқаронинг бу савоб ишга қўли тегмай қолмади, – деди “Ўзбекистон мустақиллиги” маҳалласининг оқсоқоли Эркин Тўраев. – Ҳатто мўйсафидлар ҳам келиб кўмак беришяпти. Маҳалладошим тарихчи Эгамназарҳожи Қодировнинг ҳикоялари ҳаммамизни ҳаяжонга солди. Отилган одамларни жарга улоқтириб юборишар экан. Эрталаб бозорга ўтаётган деҳқонлар устиларига тупроқ тортиб, фотиҳа ўқиб ўтишар экан.

– Кавлаганда одам суяклари топилибдими?

– Ўзим кўрмадиму, лекин шунақа дейишди. Ўша жабрдийдаларнинг қолдиқлари бўлса керак?!

– Сизлардан бошқа ҳашарчилар ҳам борми?

– Ҳов, анави кўшкни тиклаётганлар қурувчилар, қолганлари ҳашарчилар.

– Кўшк сари борар эканман, юз чоғли ўсмирларнинг қий-чув билан ишлаётганларини кўрдим. Суриштирсам, Юнусобод туманидаги 7-мактаб ўқувчилари экан.

– Ҳар куни келяпсизларми? – сўрадим муаллима Маҳбуба Ҳасановадан.

– Ҳар куни эмас. Навбатимиз келганда, – деди у. – Бугун 17-мактабнинг ҳашари. Эртага бошқа ташкилот келади. Ёдгорлик қурилишига ҳамма ўз қўли тегишини истайди. Ҳамма учун муқаддас бу жой.

– Йигит-қизлар қаерда ишлаётганини билишадими?

– Билишади. Қатағон қурбонларининг аччиқ қисмати ҳақида сўзлаб берганмиз.

Қорақош, норғул бир киши бизлар томон кела бошлади. У қурилиш прораби Ҳошимжон Акромов экан.

– Қилган ишларимиз, мана, кўзга кўриниб қолди, – завқ билан ҳикоя қила кетди у. – Бўзсув устига ёдгорликни маҳалла билан боғлайдиган кўприк қурилди. Биз кўшк атрофини ободонлаштиряпмиз, зиналар битди ҳисоб. Яшил зоналарни кўргандирсиз. Гуллар, дарахтлар экиб бўлингач, кўзингизни ололмай қоласиз.

– Қайси ташкилотга қарайсизлар?

– “Паркентсувқурилиш” трестига қараймиз. Ана, участка бошлиғимиз Мирҳосил Бекматовдан сўранг. Аниқ жавобни беради. Ободонлаштириш билан алоҳида бригада банд, яна битта қурилиш бошқармаси, кўшкнинг чамбарагига охирги оройишни беряпти. Ҳув, ҳавозадаги усталарни кўраяпсизми? Улар гумбазнинг остида ганч ўймакорлиги ишларини олиб боришаяпти. Яна бир гуруҳ усталар 8та мармар устунни тиклашяпти. Уларнинг ҳаммаси битта трестдан.

– Ишнинг бошидан оёғигача “Паркентсувқурилиш” трести бажаряптими? – сўрадим Мирҳосилдан.

– Жуда кўп трестларнинг қурувчилари меҳнат қилишди. “Тошмуҳандисқурилиш” тресті, “Кўприкқурилиш” трестининг “Метроқурилиш” бошқармаси. “Тошшаҳарнур” бирлашмаси, эҳ-ҳе, санаса бармоқ етмайди. Ҳамма ўзига топширилган ишни бажарди.

– “Шаҳидлар хотираси” ёдгорлик мажмуининг лойиҳачиси ким бўлди?

– Тошкент шаҳар меъморчилик ва шаҳар қурилиши Бош бошқармаси мутахассислари билан “Тошгипрогор” институти ходимлари биргаликда тайёрлашган. Меъмор Абдулла Қосимовнинг меҳнати жуда кўп сингди.

– Ёдгорликнинг юзаси қанча?

– 26 минг квадрат метр. Ҳали фавворалар, йўллар битсин, таниёлмай қоласиз. Худди Мустақиллик майдонидаги хотира боғи каби табаррук зиёратгоҳ бўлиб қолади.

– Саккиз устунли кўшкнинг устига ҳеч нарса қўйилмайдими?

– Катта тош ўрнатилар экан. Унга шаҳид аждодларимизнинг номлари ёзилар экан.

– Мажмуа қачон битади?

– Ҳозир эрта тонгдан кеч соат 10–11ларгача меҳнат қилаяпмиз. 5 май куни барча ишларни тамомлаб, чиқиб кетишимиз керак.

Мирҳосил Бекматовга раҳмат айтиб, мажмуани яна бир кўздан кечирдим. Назаримда қатағон курбонлари бўлган буюк зотларнинг авлодларга миннатдор нигоҳлари намоён бўлгандек.

Ана, Абдулла Қодирий: “Менинг гуноҳим йўқ”...

Ана, Мунаввар қори: “Келар замон учун ҳозирланайлик”...

Ана, Сайид Аҳрорий: “Ватандин яхши ёр ўлмас”...

Ана, Усмон Носир: “Юрак, сенсан менинг созим”...

Ана, Абдулла Авлоний: “Тарбия биз учун ё ҳаёт, ё мамот”...

Ана, Чўлпон: “Муҳаббат осмонида ажаб Чўлпон эдим, дўстлар”...

Ана, Фитрат: “Ватан менинг жонимдадир”.

Қулоқ тутсанг, бу садоларнинг чеки йўқдек. Биз билган ва билмаган буюк ватанпарварларнинг номлари эрта-индин зарҳал ҳарфларда порлаб туради. Улар шу бугунимиз – озод Ватанимизни кўриш иштиёқида жонларини фидо этганлар. Уларнинг номларини наинки, тошга, балки юракларимизга абадий нақшламоғимиз керак. Президентимизнинг саъй-ҳаракатлари, бевосита бошчиликларида бунёд этилаётган бу ёдгорлик мажмуи нафақат зиёратгоҳ, балки фидойилик, юртпарварлик мактаби ҳам бўлиб қолади. Бу ерда ёшларимиз ўзларининг Ўзбекистон деб аталган жаннатнинг фарзандлари эканликларини, зиммаларидаги масъулият нечоғлик юксак эканлигини англайдилар, айни пайтда, садоқат дарсини ҳам ўқийдилар.

Шаҳидларнинг оппоқ тилаклари, эзгу ўйлари бугун ижобатини топди. Уларнинг безовта руҳлари ҳам ором олади. Бу малҳамни уларга Истиқлолимиз берди.

Темур УБАЙДУЛЛО, «Тошкент ҳақиқати» мухбири.

Ўзбекистон ва жаҳон

Япониядаги гуллар кўргазмасида

Аваджи оролининг Хюго бошқарув ҳудудида дунёнинг кўпгина мамлакатлари иштирокида “Япония флораси–2000” Халқаро боғдорчилик-манзарали кўргазмаси якунланди.

Меҳмонлар сони 5 миллиондан ортиқ эди. Улар кўргазмага қўйилган экспонатлар ва видеофильмлар орқали сайёрамизнинг бой ва ранг-баранг табиати, танловда иштирок этувчи мамлакатларнинг тарихи ва маданияти ҳамда дунё халқларининг урф-одатлари билан танишиш имконига эга бўлдилар.

Унинг экспозициясида Ўзбекистон Республикаси илк бор муносиб намойиш этилди. Унда Ўзбекистон халқининг тарихи ва маданиятига оид амалий-манзарали санъат асарлари ва китоблар тақдим этилди. Мамлакатимиз тасвирий ойнасида лолаларнинг суратлари ва тоғ манзаралари ўз аксини топди.

“Гул – мамлакат элчиси” шиори остида ўтказилган дастур намойишида хорижлик гўзаллар ўз мамлакатларининг давлат байроғи ва рамзий гулини намойиш этишди. Ўзбекистон Президентининг “Умид” фонди стипендиати, Япониянинг Хитоцубаси университети талабаси Лола Саидова миллий либосда ва ўзбек мусиқаси ҳамоҳанглигида лолаларни томошабинларга намойиш этди.

Дарвоқе, кунчиқар мамлакатдан яна бир қувончли хабар: кўргазма-фестиваль ташкилотчилари томонидан 2000 йилнинг 4 сентябри Ўзбекистон Республикаси куни деб эълон қилинди. Унинг тақдимотига мамлакатимиздан мусиқа жамоалари таклиф этилиб, Япониянинг учта концерт заллари саҳналарида чиқишлар қилади.

Музаффар ЗОҲИДОВ, “Жаҳон” АА Токио.

Қарор ва ижро

ПИЛЛАЧИЛИКНИНГ ИСТИҚБОЛИ ҚАНДАЙ?

Мамлакатимиз истиқлолга эришгандан сўнг пиллачиликка ҳам эътибор кучайди. Илгари бу соҳа ҳақида гап кетганида қуйидаги фактлар афсус билан тилга олинарди. Пилла етиштириш салкам 40 фоиз, ипак газламалар ишлаб чиқариш эса 30 баробар камайиб кетди. Энг ачинарлиси, 35 минг тоннагача пилла етиштириш имконини берадиган тутзорлар қаровсиз қолди. Мавжуд муаммоларни бартараф этиш, соҳани жаҳон талаблари даражасида ривожлантириш юзасидан давлат дастури ишлаб чиқилди, ипакчилик истиқболини белгиловчи муҳим қарорлар қабул қилинди. Аҳамиятли томони шундаки, уларда тармоқ бошқарувидаги бошбошдоқликни тугатиш, барча ишларни мувофиқлаштиришнинг ҳуқуқий негизлари белгилаб берилди.

Айтиш лозимки, бу борадаги амалий ишларнинг бажарилишини таъминлашда Вазирлар Маҳкамасининг "Пиллачиликнинг озуқа базасини мустаҳкамлаш ва ипакчилик маҳсулотлари етиштириш ҳажмларини кўпайтириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги қарори муҳим ўрин тутади. Ушбу қарорда мавжуд тутзорларни сақлаб қолиш ва кўпайтириш билан бир қаторда, пилла етиштиришни ривожлантириш омиллари ҳамда 2005 йилгача амалга оширилиши лозим бўлган асосий тадбирлар режаси белгилаб берилган. Чунончи, қишлоқ хўжалиги корхоналарининг тутзорларини "Пилла-Холдинг" компаниясининг туман пилла тайёрлаш ва қайта ишлаш корхоналарига тажриба тариқасида узоқ муддатли ижарага бериш топширилган.

Айни вақтда "Ўзбек ипаги" уюшмаси ва унинг барча корхоналарида, вилоятлар ва Қорақалпоғистон Республикасидаги хўжаликларда мазкур қарор муваффақиятли бажарилмоқда. Уюшма ўз тасарруфидаги пиллачилик корхоналари эҳтиёжига қараб тут дарахтлари экиш ҳуқуқидан кенг фойдаланмоқда. "Пилла-Холдинг" компаниясидан олинган маълумотларга қараганда, февраль-март ойлари давомида Республика бўйича 9 миллион 160 дона тут кўчати экилган. Биргина Навоий вилоятида 470 минг туп тут ўтқазилиб, тутзорлар 50 гектарга кенгайтирилган. Бу кўрсаткичлар ҳукумат дастурида белгиланган режанинг 82 фоизини ташкил этади.

Ҳозир уюшма таркибидаги хўжаликларда маҳсулдор, касалликларга чидамли янги-янги тут навларини яратиш устида иш олиб борилмоқда. Мавжуд тутзорларни парваришлаш, ўғитлаш, суғориш ва қўриқлаш ишлари эса пудратчиларга шартнома асосида тақсимлаб берилмоқда.

Бу йилги мавсумнинг яна бир муҳим жиҳати шундаки, пиллакорларимиз Ўзбекистон иқлим шароитида ипак қуртидан икки марта ҳосил олиш тажрибасини кенг синовдан ўтказади. Шу боис, 5 минг қутигача ипак қурти ва тегишли тутзорлар ҳозирдаёқ кузги об-ҳаво шароитига мослаштирилмоқда.

Мавсумда пиллакорларимиз 22,5 минг тонналик ҳосил кўтариш ниятида. Шу мақсадда жойларда сифатли уруғлар ҳисобига 410 минг қути ипак қурти боқиш учун тайёрлаб қўйилди.

Қувончлиси, қуртлар ҳосилдорлиги, толасининг узунлиги ва ингичкалиги билан жаҳон андозаларига тўла мос келади. Ўзбекистон ипакчилик илмий-тадқиқот институти олимларининг таъкидлашича, жорий йилда боқиш учун жонлантирилган ипак қуртининг уруғ ва дурагайлари касалликларга чидамлилиги, сифатлилиги билан алоҳида ажралиб туради.

Пиллачилик истиқболи аввало сифатли ипак қурти ва унинг ягона озуқа базаси — тутчиликнинг нечоғли ривожланганида кўринади. Шу сабабли ҳукуматимизнинг юқорида номи зикр этилган қарори асосан ана шу мақсадларни рўёбга чиқаришга қаратилган. Шубҳасиз, келгусида сара ипак қурти уруғларини кўпайтириш ва унинг озуқа базасини мустаҳкамлаш, тутчилик хўжаликлари ишини янада яхшилаш, янги тутзорлар барпо этиш ўз самарасини беради.

Ўктам ДЎСТЁР,
ЎзА мухбири.

ДАРЁ УСТИДА КЎПРИК

ОҲАНГАРОН дарёси устига Оққўрғон ва Қуйичирчиқ туманларини бир-бирига бирлаштирувчи янги кўприк жадал суръатлар билан қурилмоқда. Бунинг учун 70 миллион сўм маблағ ажратилди. Тошкент йўл ва кўприк қурилиши бошқармаси бу муҳим иншоотни барпо этишга ўтган йилнинг ноябрида киришган эди. Ҳозиргача 10 миллион сўмликдан ортиқ бунёдкорлик ишлари амалга оширилди. Бунёдкорлар уни муддатидан анча илгари қуриб битказишга астойдил ҳаракат қилмоқдалар. Уста Сайдулла Расулов, экскаваторчи Тожиддин Соипов, арматурачи Тожибой Бўтабековлар каби қурувчилар юксак маҳорат билан ишламоқдалар. Бу кўприк ишга тушгач, икки қишлоқ тумани ўртасидаги автотранспорт қатнови масофаси 25 километрга қисқаради. Кўприк қурилиши харажатлари қисқа муддатларда қопланади.

СУРАТЛАРДА: Бошқарма устаси Сайдулла Расулов ва арматурачи Тожибой Бўтабековлар иш устида; қурилаётган кўприкнинг умумий кўриниши.

Дилшод АҲМЕДОВ
суратга олган.

ДИЛИМИЗДАГИ ГАПЛАР

ХУСУСИЙ фирмамиз Олмалиқнинг Москва кўчасида жойлашган. Бу ерда аҳоли анча зич яшайди. Мавжуд савдо шоҳобчалари фуқароларнинг турли-туман истеъмол маҳсулотларига нисбатан эҳтиёжини тўла қондиролмасди. Шуни ҳисобга олиб, бу хайрли ишга ҳисса қўшиш мақсади билан фирмамизни барпо этган эдик. Биз Низом бўйича савдо-сотиқ ва товар ишлаб чиқариш билан шуғулланишни режалаштирганмиз.

Савдо-сотиқни анча дуруст йўлга қўйдик. Бунинг учун дўкон очдик. Унда рўзғорга кунда керак бўладиган озиқ-овқат маҳсулотларини сота бошладик. Жумладан, ҳар куни Олмалиқ нон заводидан икки ўртада тузилган шартнома асосида дастлаб, 1200та, кейинчалик 800та булка нон олиб келинадиган бўлди. Шунинг ҳисобига ҳар ойда банкдаги ҳисобимизга бир миллион икки юз минг сўм нақд пул тушираяпмиз.

Лекин, ишлаб чиқаришни ташкил этиш мушкул бўлмоқда. Ҳанузгача уни кўнгилдагидек йўлга қўёолмаяпмиз. Балиқ етиштиришни ўзлаштирмоқчи бўлганимизда унга мутасадди ташкилотлар рухсат беришмади. Бунда экологияга, санитария ҳолатига салбий таъсир қилишини назарда тутишди.

Фирмада қадоқлаш асбоб-ускуналарини ўрнатиш юзасидан қилган уринишларимиз ҳам бекор кетди. Биз бундай технологияни Ҳиндистондан олишни келишиб ҳам қўйган эдик. Бунинг учун тайёрлаган лойиҳамизни "Ўзулгуржибиржасавдо" раҳбарлиги маъқуллади. Шундан сўнг бундай асбоб-ускуналарни бошқаришни биладиган мутахассисни танлаб, унга инглиз тилини ўрганиш учун уч ой ўқитишга маблағ сарфладик. Лекин, танланган асбоб-ускуналарни олиб келиш катта муаммога айланди. Бунинг учун воситачи излаш керак эди. Уни топдик ҳам. У Ўзбекистон-Боягария "Фудмаш" қўшма корхонаси эди. Бироқ улар билан ишимиз пишмади. Воситачилик хизмати учун анча кўп миқдорда пул сўраб, уни олдиндан долларда нақд тўлашни талаб этишди. Бу бизга тўғри келмади. Оқибатда бу режадан ҳам воз кечишга мажбур бўлдик.

Банкда анчагина сармоямиз бор, лекин ундан исталган мақсадда ва вақтда фойдалана ололмаймиз. Фақат ойлик иш ҳақи, мукофот тўлаш, майда хўжалик ашёларини ҳадя қилиш

Тадбиркор минбари

учун беришади. Бошқа мақсадларга беришда тихирлик қилишади. Ҳамма олди-сотди муаммолари пул ўтказиш йўли билан амалга оширилади, нақд пул ишлатиш зарур бўлиб қолса уни ололмаймиз. Бизнингча бу масалада қандайдир енгиллик бўлиши лозим. Банкдаги ҳисобда бўлган маблағимизни бемалол тасарруф қилиш ҳуқуқига эга бўлишимиз керак.

Бизни қийнаётган яна бир муаммо ҳақида тўхталиб ўтишни истар эдим. Тадбиркорлик шундай ишки, барча муаммолар тез ва соз ҳал қилиниши лозим. Бунда алоқа воситалари билан бирга транспорт асқотади. Биз бунда шахсий енгил автомашинадан фойдаланамиз. Бунинг учун ойига 500-600 литр бензин ишлатилади. Бу ёнилғини нақд пулга оламиз. Нима учундир уни пул ўтказиш йўли билан олишимизга рухсат йўқ. Ҳамма тўловлардан ҳоли бўлгандан кейин қоладиган маблағга ўзимиз тўла эгалик қилолмаймиз.

Яна бир масала ҳақида тўхталмоқчи эдим. Қоида бўйича ҳар хил жамғармаларга пул ўтказиш лозим. Нафақа жамғармаси шуларнинг бири. Унинг банкдаги ҳисоб варақаси рақами тез-тез ўзгариб туради. Жорий йилнинг ўтган даврида у уч марта янгиланди. Бу ҳам ортиқча оворагарчиликка сабаб бўлди. Ҳар гал унинг янги рақамини билиш учун Тошкентга боришга мажбур бўламиз. Бунинг учун маблағ ва айниқса, тадбиркор учун қимматли бўлган вақт кунлаб сарфланади.

Шундай фикр-мулоҳазаларни билдирар эканман, мамлакатимизда хусусий тадбиркорликнинг ривожланиши учун шароитлар тобора яхшиланиб бораётганлигидан мамнун бўламан. Айниқса, давлатимиз раҳбарининг биринчи чақириқ Олий Мажлиснинг II сессияси ва 1999 йилда мамлакатни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш якунлари ва 2000 йилда иқтисодиётни эркинлаштириш ва ислоҳотларни чуқурлаштиришнинг устивор йўналишларига бағишланган Вазирлар Маҳкамаси мажлисидаги маърузаларини зўр қизиқиш билан кутиб олдик ва улар билан синчиклаб танишдик. Уларда иқтисодий ислоҳотларнинг бориши чуқур таҳлил қилинган, шу жумладан, кичик ва ўрта бизнес, хусусий тадбиркорликни ривожлантириш йўл-йўриқлари очиқ-ойдин кўрсатиб берилган. Уларни ҳаётга тадбиқ этиш ишбилармонлик тузилмаларининг ортиқча турли оворагарчиликдан, ғовлардан озод этади, фаолият самарасини ортишига ёрдам беради.

Биз ҳам фирмамизнинг аҳолига кўрсатаётган хизмати кўламини кенгайтириш ва турларини кўпайтириш бўйича белгиланган барча режаларни амалга ошириш йўлидаги саъй-ҳаракатларимизни янада кучайтирамиз.

Олимжон ЖЎРАЕВ,
Олмалиқдаги
"Мирзамурод"
хусусий фирмаси
директори.

ТОШКЕНТ МЕТРОСИНИНГ БУГУНИ ВА ЭРТАСИ

Илгари хабар қилинганидек, Вазирлар Маҳкамаси "2000-2005 йилларда Ўзбекистон Республикаси шаҳар йўловчи транспортини ривожлантириш концепцияси" ҳақида қарор, шунингдек, бу қарорни бажариш борасидаги чора-тадбирлар дастурини қабул қилган эди. Белгиланган истиқбол режалари фуқароларнинг шаҳар йўловчи транспорти хизматига бўлган эҳтиёжини тўла қондириш, бу муҳим иқтисодий соҳада ягона сиёсатни амалга ошириш ва бозор муносабатларини янада ривожлантиришни кўзда тутади — қарорда, жумладан, Тошкент Метрополитенини ривожлантириш, йўллари ҳам белгилаб берилган.

Пойтахтимизнинг кундан-кун ривожланиб, кенгайиб, обод бўлиб бориши Тошкент метроси ишига ҳам таъсир кўрсатмай қолмади, албатта. Яқинда йигирма йиллик "тўй"ини нишонлаган метро одатдагидек шаҳар транспортининг энг хавфсиз, тез, қулай ва ўнғай тури бўлиб қолмоқда. Бироқ, Тошкент метрополитени бошқармасидан олинган хабарга қараганда, метрополитен ўтган йилни зарар билан якунлаган. Метрополитен ходимлари бунинг сабабини йўловчиларнинг камайганида, деб билади. Чунки транспортнинг ер устида юрадиган турлари билан рақобат пайдо бўлган.

Ҳақиқатан ҳам, бугунги кунда Тошкентдек шаҳри азим учун метронинг атиги иккита йўли камлик қилади, албатта. Шаҳарда янги қурилишлар давом этмоқда, янги турар-жойлар метро бекатларидан узоқ жойларда барпо этилмоқда. Бунинг устига, ишга бир неча транспортда борадиган шаҳарликлар йўл ҳақининг қимматлигидан нолийди. Бошқа муаммолар ҳам йўқ эмас.

Шунинг учун ҳам ҳаётнинг ўзи Тошкент метросининг доимий ривожланишда бўлишини тақозо этмоқда. Келгуси йилда Юнусобод йўлининг дастлабки олтита бекатини фойдаланишга топшириш режалаштирилган. Бу йўл пойтахтимиз марказини энг йирик турар-жой ва саноат маркази билан, кейинчалик эса, жанубий вокзал билан боғлайди. Концепцияга мувофиқ, Юнусобод йўлининг тўлиқ ишга тушиши 2003 йилга мўлжалланган.

Бекатларни жиҳозлаш борасида метросозлар хорижий шериклар билан ҳамкорлик қилиш йўларини қидирмоқда. Ҳозирнинг ўзидаёқ Япония, Хитой, Россия, Германия ва Чехиядан таклифлар тушган. Бу таклифлар орасида хитойликларники анча маъқул — улар Тошкент метросини ривожлантиришга сармоя ажратишга ҳамда Ўзбекистон учун мақбул шартларда кредит ажратишга тайёр. Шунинг учун ҳам ҳозир лойиҳалаштирилаётган тўртинчи йўл — Жанубий вокзал — Сергели йўли Хитой жиҳозлари билан безатилиши мумкин.

Метро ходимлари рентабелликни ошириш учун ҳозирча фойдаланиш хизматларини камайтириш йўлларини қидирмоқда. Бу борада бир қанча йўналишда иш олиб борилмоқда. Уларнинг дастлабкиси — эҳтиёт қисмларни шу ернинг ўзида, ўз кучлари билан тайёрлашдир. Ҳозирнинг ўзидаёқ метрополитеннинг таъмирлаш бўлинмаларида тормоз колодкалари тайёрланмоқда, саноат корхоналари билан ҳамкорлик ҳақида шартномалар тузилган. Шунингдек, таъмирлаш ва ишлаб чиқариш цехлари ҳам қурилмоқда. Уларда 400га яқин эҳтиёт қисмлари тайёрланади. Меҳнатни кам талаб қиладиган технологияларни жорий этиш ҳам мўлжалланган. Бу ҳолда бўшаб қолган ходимлар бошқа участкаларга юборилади.

Бу йилдан бошлаб реклама-ахборот агентлиги ҳам ишга тушди. Уни метрополитенни ҳам ўз таркибига олувчи "Тошшаҳарйўловчитранс" уюшмаси таъсис этган. Агентлик рекламалар тайёрлаб, уларни вагонлар ва бекатларда жойлаштириш билан шуғулланади. Метрополитен ходимларининг фикрича, бу — қўшимча даромад манбаидир. "Чилонзор" бекатида йўловчилар ўзларига керакли турли ахборотларни олиши мумкин бўлган мониторлар ўрнатилган. Бу дастурларда реклама, мусиқий роликлардан фойдаланилади, турли-туман маълумотлар бериб турилади. Яна бир янгилик: имтиёзли тариф бўйича 20, 40 ва 60 марта юриш ҳуқуқини берадиган магнит карточкалари тайёрланмоқда.

Тошкент метрополитени ходимлари бу чора-тадбирлар йўловчиларга юксак савияда хизмат кўрсатишни таъминлашига умид боғламоқда.

(ЎзА).

"КАМОЛОТ" — ИШЛАМОҚДА, КАМОЛ ТОПМОҚДА

ЎЗБЕКИСТОН ёшларининг "Камолот" жамғармаси ташкил топганига тўрт йил тўлиши муносабати билан Республика Миллий Матбуот марказида оммавий ахборот воситалари вакиллари иштирокида матбуот конференцияси бўлиб ўтди.

"Камолот" жамғармаси ўзини ўзи маблағ билан таъминловчи ва мустақил фаолият юритувчи ноҳукумат жамоат бирлашмаси сифатида иш бошлаган. Ҳозирги вақтда унинг Қорақалпоғистон Республикасида, барча вилоятлар ва Тошкент шаҳрида 14та, туман ва шаҳарларда 250дан ортиқ бўлимлари, муассасалар ва ташкилотларда эса 16 минг 800дан ортиқ жамоатчилик марказлари ишлаб турипти. Унинг муассислигида "Туркистон", "Молодежь Узбекистана", "Қалб кўзи" газеталари, "Ёшлик", "Ёш куч", "Сирли олам", "Синфдош" каби журналлар чоп этилмоқда. Шунингдек, матбаа-нашриёт корхонаси, Ёшлар муаммолари институти ҳам мавжуд. Жамғарма тизимида жами 400га яқин марказ, фирма ва корхоналар фаолият кўрсатмоқда.

Жамғарма ёшларнинг иқтисодий, сиёсий, ҳуқуқий, маданий ва маънавий манфаатлари ва эҳтиёжларини ўрганиш ҳамда қондириш борасида дастурлар тузиб, уларни ҳаётга тадбиқ этиб келмоқда. Республика миқёсидаги танлов, мусобақа ва баҳслар каби тадбирлар мунтазам равишда ўтказиб келинаётир. "Сиз қонунни биласизми?", "Сиз тарихни биласизми?", "Ўзбекистон – азиз Ватаним", "Қувноқлар ва зукколар", "Ҳамшира" кўрик-танловлари ҳамда "Шунқорлар" харбий-спорт ўйинлари мусобақалари ана шулар жумласидандир.

Матбуот анжуманини "Камолот" жамғармаси бошқаруви раиси Хотам Абдураимов очиб, журналистларга жамғарманинг тўрт йил давомидаги иш фаолияти ҳақида сўзлаб берди. Оммавий ахборот воситалари ходимлари томонидан берилган саволларга батафсил жавоблар қайтарилди.

Шавкат ҚУЛИБОЕВ.

"НИҲОЛ" ЯКУНЛАНДИ

Ўсиб келаётган ёш авлод ниҳолга ўхшайди. Уни қандай парваришласанг, шунга яраша ҳосил беради. Талабалар театр-студияларининг анъанавий "Ниҳол-2000" фестивали ҳам ёшлар онгига юксак маънавият, ўзликни англаш, миллий ифтихор сингари эзгу ғояларни чуқурроқ сингдиришдек хайрли мақсадларни ўз олдига қўйган. Ўзбекистон Миллий Университетининг маданият саройида мазкур фестивал тантанали равишда ёпилди. Айтиш жоизки, республика олий ўқув юртларининг йигирмадан ортиқ жамоаси ўз саҳна асарини намойиш этган ушбу фестивал юртимиз ёшлари учун чинакам санъат байрамига айланди.

Намойиш этилган асарларнинг миллийлиги, ижрочилик маҳорати, ғоявий, бадиий, тарбиявий аҳамиятига кўра Ўзбекистон Миллий Университети талабалар жамоасининг "Оқар дарё оқмасмиди жимгина" спектакли ҳамда Тошкент Давлат Техника университети талабаларининг "Шайтон ва фаришта" спектакли биринчи ўринга лойиқ деб топилди. Шунингдек, Бухоро Давлат университетининг "Уруш" ҳамда Қорақалпоғистон Давлат университетининг "Ҳаёт зарбаси" спектакллари иккинчи ўринга, Фарғона Давлат университетининг "Тикансиз типратикан" ва 2-Тошкент Давлат Тиббиёт институтининг "Суперқайнона" спектакли учинчи ўринга сазовор бўлди.

(ЎзА).

Хусусий корхоналарда

ЧИҚИНДИДАН ҚАЛИН ҚОҒОЗ ВА ҚУТИЧА

"ЭРГАШ" хусусий кичик корхонаси Чирчиқда тобора машҳур бўлиб бормоқда, унинг хизматидан фойдаланаётганлар сафи кун сайин кенгайяпти. Корхона жамоаси радио, телевизорларни таъмирлаш билан шуғулланяпти. Бунда хизмат маданиятининг кўнгилдагидек бўлишига эришилмоқда. Замонавий техника воситаларини ишлатиш, таъмирлаш ишларига кафолат бериш шунга олиб келмоқда.

Тўрт йилдан бери фаолият кўрсатиб келаётган кичик корхонани барпо этган тадбиркор Равшан Гулметов сармоя кўпайиши билан янги тармоқ ташкил этди. Иккиламчи хомашёларни қайта ишлаб чиқарувчи корхона банкрот бўлганидан кейин уни сотиб олди, ишлаб чиқаришни тиклашга анчагина маблағ сарфлади ва қисқа муддат ичида ишга тушириб юборди. Илгари шаҳар ҳуснини бузиб, доғ бўлиб ётган чиқиндилар — макулатура, латта-путта, шиша, пластмасса парчаларини қабул қилувчи тўртта пункт ташкил этилди.

Натижада, корхонада иш билан банд ишчи-хизматчилар сони яна элликтага кўпайди. Бу ерда меҳнат қилаётганларнинг маошлари ҳам ёмон эмас. У ўртача 15 минг сўмгача боряпти. Тадбиркорнинг шундай саъй-ҳаракати туфайли шаҳарнинг экологик ҳолати сезиларли яхшиланди. Чиқиндилардан қалин қоғоз, қутичалар ишлаб чиқарилмоқда. Бундай арзон маҳсулотлар ҳозирги вақтда республикамизнинг Қашқадарё, Сирдарё, Жиззах вилоятлари ва бошқа худудлардаги буюртмачиларга етказиб берилмоқда.

"Эргаш" хусусий корхонасининг экологияни яхшилашга қўшган ҳиссаси "Экосан" халқаро жамғармаси шаҳар бўлимининг биринчи даражали дипломи билан тақдирланди.

Зокиржон АСИЛТОЕВ.

"ОТАБЕК"НИНГ РАВОН ЙЎЛЛАРИ

"ОТАБЕК" хусусий фирмаси ташкил этилганига ҳали кўп вақт бўлгани йўқ. Кичик жамоа қўлидан чиқаётган маҳсулотлар бозорда бундан бир йил илгари пайдо бўлган эди. Шу қисқа вақт ичида у Қуйичирчиқ туманида кўзга кўриниб қолди, эндиликда оғизга ҳам тушди. Фирма туман товар ишлаб чиқарувчилар ва тадбиркорлар палатаси яқинда ўтказган "Ташаббус-2000" кўрик танлови ғолиби бўлди.

Ҳа, "Отабек" хусусий фирмаси бозор иқтисодиётига ўтишнинг мураккаб шароитларида барпо этилиб, барқарор ишлаётган тадбиркорлик тузилмаларининг биридир. Уни ихтисоси бўйича муаллим Лола Қулмуротова ташкил қилди. Оилали, уч нафар фарзанднинг онаси бўлган бу аёл ишбилармонлик қилиб, кам бўлмаяпти. Ўз фирмасининг бир маромда ишлашини таъминламоқда.

Корхонада асосан тикувчилик буюмлари тайёрланмоқда. Бундан ташқари, тўқимачилик ҳам йўлга қўйилган. Айниқса, кўплаб мавсумий кийим-кечаклар тикиб, бозорга чиқарилмоқда. Кичик жамоани ўз бағрига олган фирманинг банкдаги ҳисоб варақасида 2 миллион сўмга яқин нақд маблағ бор.

Дониёр КАМОЛ,
Қуйичирчиқ тумани "Эркин сўз" газетаси ходими.

МАҲАЛЛАЛАРДА ҲАМКОРЛИК МИНТАҚАЛАРИ

Мамлакатимизда амалга оширилаётган иқтисодий ислоҳотлар натижасида мулкчиликнинг қатор шакллари пайдо бўлаяпти. Корхоналар ва маҳаллалар биргаликда ташкил этаётган ўзаро иқтисодий алоқа ва ҳамкорлик минтақалари ҳам шуларнинг биридир. Уларда ишлаб чиқарилаётган кенг истеъмол маҳсулотлари ва кўрсатилаётган турли хизматлар аҳолининг эҳтиёжларини қондиришга муайян даражада ёрдам бермоқда. Шунинг учун ҳам вилоятимиз шаҳар ва туманларида бундай минтақаларни барпо этишга эътибор билан қаралаяпти.

Жорий йил бошига келиб вилоятимизда уларнинг сони ўн олтитага етди. Ўтган йил давомида шундай корхоналар қаторига яна еттита қўшилди. Чунончи, Ангрен, Чирчиқ, Янгийўл шаҳарларида ва Ўртачирчиқ туманида барпо этилди. Ҳозирги вақтда Ўртачирчиқ туманида яна иккитасини ташкил этиш ишларига тайёргарлик кўриляпти.

Бу минтақаларнинг ўн биттаси ишлаб турипти. Улар томонидан тайёрланган маҳсулот ва кўрсатилган хизмат ҳажми 67 миллион 235 минг сўмдан ортиқроқни ташкил этди. Бунда Ангрендаги "Ағама-110" минтақаси жамоасининг ҳиссаси салмоқли бўлди. Бу жамоа истеъмол бозорига 23 миллион 314 минг сўмлик турли-туман маҳсулотлар етказиб берди. Оҳангарондаги "Анор" хусусий корхонаси билан "Умид" маҳалласи барпо этган "Корхона-маҳалла" минтақаси ҳар йили 13 миллион 600 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқаришга мўлжалланган. Минтақаларда ишловчилар сони 175 кишига етди. Улар асосан тикувчилик, трикотаж, кўрпа-ёстиқлар ишлаб чиқариш, таъмирлаш, бинокорлик ашёлари тайёрлаш, сут маҳсулотлари сотиб олиш ва қайта ишлаш билан шуғулланишяпти. Бу йил эса янада юксакроқ меҳнат марраларини эгаллаш учун ҳиммат камарини маҳкам боғлаб ишлашмоқда.

Собир ҲАМИДОВ.

Қишлоқ ва ислоҳот

ОЗУҚА МУАММОСИНИ ЎЗЛАРИ ҲАЛ ҚИЛДИЛАР

ЗАНГИОТА туманидаги "Ўзбекистон" ширкат хўжалигининг насилчилик йўналишидаги фермасида айни кунларда 650 бош қорамол, шу ҳисобдан 175 бош сигир боқилмоқда. Хўжалик ҳар йили сут, гўшт етиштириш режаларини ортиғи билан бажаради. Ҳар бош сигирдан ўртача 4 минг литрдан сут соғиб топширилади.

Мазкур тармоқдан йилига ўртача 12 миллион сўмдан ортиқ соф даромад олинмоқда. Чорво қишловдан соғлом, тўқ, семиз чиқмоқда. Айни кунларда ҳам мавжуд сигирларнинг ҳар биридан ўртача 10 литрдан ошириб сут соғиб олинмоқда. Пулга айлантирилганда 140 минг сўм бўлади. Демак, ой девомида сут сотиш ҳисобига 5 миллион сўм даромад қилинади. Ҳаражатлар чегириб ташланса, ўртача бир миллион сўм соф фойда қолади. Бунинг 15 фоизи иш ҳақига тақсимланади. Ҳар бир чорвадорнинг ўртача ойлик маоши 15 минг сўмдан 25 минг сўмга боради. Биз яқинда фермада бўлиб, хўжалик раисининг чорвачилик ишлари бўйича ўринбосари Ҳабибулло Каримов билан эришилаётган ютуқларнинг омиллари ҳақида суҳбатлашдик.

– Маълумки, ем-хашак чорвачиликнинг ўзаги ҳисобланади. Чунки, молингиз қанчалик зотли бўлмасин, емишдан бир оз бўлсада қисилса, маҳсулдорлиги кўнгилдагидек бўлмайди. Шу ҳақда гап очгудек бўлсангиз, айрим чорвадорларнинг хасратидан чанг чиқади: "Биродар, ҳар бир шартли қорамол учун аслида бир гектар ер бўлиши керак. Бизда эса жуда кам". Лекин "ана шу ерлардан қандай ҳосил олмоқдасиз?" деб сўрасангиз лаб тишлайдилар.

– Гапингизда жон бор. Эҳтимол, улар имконият қидиришдан эринишади. Мана бизда ҳам ер масаласи муаммо. Ўртача ҳар бир молга сал кам ярим гектардан ер тўғри келади. Лекин биз мақтаниш эмаску, эпини қиляпмиз. Лекин бунинг учун кўп бош қотирдик, изландик. Гап шундаки, азал-азалдан илғор бўлиб келган фермамиз 1994-95 йилларга келиб бир оз орқага кета бошлади. Нега дейсизми? Биз у вақтларда зарур бўлган ем-хашакни асосан четдан, тўғрироғи қўшни Қозоғистондан олиб келардик. Маҳсулот таннархига салбий таъсир қилса-да шунга ўрганиб қолган эдик. Лекин, мустақил бўлганимиздан сўнг вазият ўзгарди.

Ташқаридан олиб келинадиган озуқанинг нархи "осмон"га чиқди. Нима қилиш керак? Биз фаоллар ва тажрибакорлар билан бу ҳақда ўйлай бошладик. Баҳонага ўрин бўлмаслиги керак. Ҳар қандай шароитда ҳам чорвачиликдаги мавқеимизни бой бермаслигимиз шарт! Бунинг бирдан-бир йўли энди аравани ўзимиз тортишимиз лозим. Ем-хашак муаммосини имкониятларимиздан келиб чиқиб, ўзимиз ҳал қилишимиз зарур, деган қарорга келдик. Мақсадга эришиш учун эса бирдан-бир йўл бор. У ҳам бўлса озуқа учун ажратилган ерлардан ҳозиргига нисбатан 2–3 ҳисса кўп ҳосил олиш талаб этилади. Қандай қилиб? Бунинг чораси деҳқоннинг озуқа етиштиришга бўлган муносабатини тубдан ўзгартириш, қизиқтиришнинг энг мақбул усулини жорий этиб, манфаатдорлигини кескин ошириш керак! Ишни озуқа етиштирувчиларни танлаб, саралаб олишдан бошладик. Сўнг улар билан келишдик. Икки томонлама шартнома туздик. Шартноманинг асосий моҳияти шундай бўлди: кимки беш гектар ердаги бедазорга қараб, ҳар гектаридан камида 150 центнердан пичан олиб берса, унга иш ҳақидан ташқари битта буқача текинга мукофотга берилади. Силос, лавлаги етиштирадиган озуқакорлар билан ҳам шундай келишилди: шартнома бажарилса, уларга ҳам текинга буқача ажратилади.

Маъмуриятнинг вазифаси ҳам аниқ белгилаб қўйилди. Озуқакорларга барча шарт-шароит яратиб берилади.

– Бу қизиқтириш хўжаликка қимматга тушмадими?

Ҳар ҳолда буқача анча туради...

– Йўқ. Аксинча бўлди. Биз ҳисоблаб чиқдик. Бедадан ёки бошқа озуқа экинларидан ортиқча олинадиган ҳосил пулга чақиладиган бўлса, иккита буқача келаркан. Демак, озуқакор ҳам хурсанд. Хўжаликнинг омбори эса озуқага тўлиб боради. Шу тариқа биз муаммони ўзимиз ҳал қилдик ҳисоб. Чорвамизнинг эҳтиёжи учун зарур ем-хашакнинг деярли 90–95 фоизи ўзимиздан чиқмоқда.

– Бу мақсадга эришишнинг ўзи бўлмагандир?

– Аввало биз техникани бутлаб олиш чорасини кўрдик. Қарзга бўлса ҳам озуқакорлар учун ниҳоятда зарур бўлган "Морал-125" замонавий комбайн, иккита ўрувчи, иккита йиғувчи, майдаловчи техникаларни сотиб олдик. Қарабсизки, иш юришиб кетди, қўл кучига сира эҳтиёж қолмади. Ана шундан сўнг тўла гектар учун кураша бошладик. Алмашлаб экишни йўлга қўйдик. Чорвачилик илмий тадқиқот институти, ходимлари шунингдек, тупроқшунос олимлар билан мулоқотда бўлиб, уларнинг маслаҳатлари, тавсиялари асосида иш қила бошладик. Қайси майдонга қандай ишлов бериш керак, қайси навдаги озуқани эккан маъқул? Бу борада олимлар амалий ёрдам бердилар.

– Айримлар бедадан кўпи билан уч-тўрт йилгача юқори ҳосил олса бўлади, дейишади.

– Ҳамма гап қаровга, ишловга боғлиқ. Биласизми, беданинг илдизи титиб турилса, демакки, ўз вақтида чизелланиб, ўғитланиб, сувдан толиқтирмай парвариш қилинса, апрель ойида хуруж қиладиган фитаномус хашаротига қарши ўз вақтда чора кўрилса, 5-6 йилгача баракали ҳосил олиш мумкин. Буни биз тажрибада синаб кўряпмиз. Эски бедазорларни бузиб, янгиладик. Бу ишда ҳам ўзига хос йўл тутдик. Одат бўлиб қолгандек, уруғни кушга ем қилиб, гектарига 35-40 килограмм сарфлаб экмадик. Механизациядан фойдаландик. Румин сеялкасини ишга солдик. Бирйўла уруғ махсус мослама билан тупроққа аралаштирилиб кетилди. Шундай қилиб, биз тенг ярим уруғни тежаб қолдик. Шу ҳисобга ҳам қанчадан-қанча қўшимча маблағга эга бўлдик.

Олимларнинг тавсияси билан пуштага икки қатор қилиб: бир қаторига маккажўхори, иккинчи қаторига сорго экдик. Апрель ойида ҳар икки экинни кўк учун ўриб молларга едирамиз. Соргонинг шираси кучли бўлганлиги учун ҳам моллар иштаҳа билан ейди. Сути айқириб кетади. Мана ҳозирги кунда ҳам ҳар бир сигирдан кунига 10 килодан ошириб сут соғиб олмоқдамиз. Агар бевосита соғилаётганларга тақсимласак 13 килоданга тўғри келмоқда.

Тағин лаганбардорлик қиляпти, деб ўйламанг-у, раисимизнинг асли мутахассислиги иқтисодчи бўлганлиги ҳар бир соҳада ниҳоятда қўл келяпти. Дарвоқе, у кишининг шиори бор: ҳар бир ишда эришилаётган натижаларни таҳлил, таҳлил ва яна таҳлил қилиб бориш керак! Биз фаоллардан ҳам, деҳқонлардан ҳам шуни талаб қиладилар, шунга ўргатадилар.

Ҳар йили, албатта, пудратчи деҳқонлар, озуқакорлар билан икки-уч марта йиғилиб давра суҳбати ўтказамиз. Очиқчасига фикрлашамиз, бахслашамиз. Шу жараёнда кимнинг қандай ишлаганлиги, қандай ютуққа эришганлиги беш қўлдек маълум бўлади. Лоқайдлик қилганларнинг камчиликлари, нуқсонлари сув юзасига қалқиб чиққан пўкакдек кўзга ташланиб қолади. Ана шунга қараб уларга муносабатда бўламиз: "Энди, оғайни, эплайолмадинг, эплайдиганларга бўшатиб бер ўрнингни!"

Лекин, ютуқлардан мағрурланмаймиз. Изланишни, олимлар, мутахассислар билан мулоқотни, ҳамкорликни тўхтатмаймиз.

– Демак, соғин сигирлар маҳсулдорлигини яна ҳам оширса бўлади. Шундай эмасми?

– Гап тагини гап очади. Президентимиз қишлоқ хўжалиги, шу жумладан чорвачилик ҳақида гап кетганда кўпинча Голландия сигирларини, у ерда мўл-кўл маҳсулот олинишини мисол қилиб келтирадилар.

Шундай пайтда бошқаларни билмадиму, мен ич-ичимдан эзилиб кетаман. Нега биз улардан кам маҳсулот олишимиз керак. Қуёшли ўлкамизда етиштирилаётган озуқанинг тўйимлилиги минг чандон ортиққу. Қолаверса, бизда ҳам зотли моллар етарли-ку. Айб ўзимизда. Қаровни, боқувни қойил қила олмаётганимизда, деб ўйлайман. Бу муаммо мени кўп қийнайди. Ўз тажрибам мисолида муаммони ҳал қилиб бўлармикан, деб ҳаракат қилиб кўрдим. Фермамиздаги зотли сигирнинг урғочи бузоғини олиб, зооветеринария қонун-қоидаларига қатъий амал қилган ҳолда боқдим. Зотли буқадан қочирдим. Ғунажин жуда дуркун бўлиб ўсди. Соғлом ва йирик бузоқ туғиб берди. Қани нима бўларкин деб, бузоқни етти ойгача сути она билан боқдим. Икки ойгача қўлда эмиздик, кейин бўй бермай қолди. Соғиб олинган сутдан тўйдириб бериб бордик. Шу денг, бузоқ ниҳоятда етилиб кетди, кўрганлар уни бир ярим ёшлик танача дейишади.

Ана шу тарзда парвариш қилинган ғунажин гомуш сигир бўлиб етишди, бу сигирдан кунига 30 литргача сут соғиб олдик. Ана сизга соғлом, зотли сигирдан соғлом бузоқ олиниши.

– Бу шахсий тажриба сабоқ бўлгандир.

– Албатта. Ҳозирги кунда ҳам фермамизда сигирларни рисоладагидек тўйдириб боқишга, энг муҳими озуқасида оқсил моддасининг кўп бўлишига эришиш учун ҳаракат қиляпмиз. Яқинда фермамизга вилоят қишлоқ ва сув хўжалиги бошқармаси фан ва техника янгиликларини амалиётга жорий қилиш бўлими мутахассислари, олимлар келишди. Улар бизга фермада ачитқи цехи ташкил этиш тўғрисида маслаҳат беришди. Ўзлари ёрдам қилишларини айтишди. Шундай қилмоқчимиз. Агарда ачитқи цехи ишга туширилса, озуқанинг тўйимлилиги ниҳоятда ошади, бир мол 40-50 килограмм ўрнига 15-20 килограмм ейиши кифоя бўлади.

Бу йилдан бошлаб буғдойдан бўшаган майдонларга ҳам тез етиладиган, чиллаки озуқа экинларини экмоқчимиз. Дейлик, ота-боболаримиз экиб келган тариқни нега биз экмай қўйдик? Бу озуқа экини тез пишади, ўриб олиб тегирмонга солсангиз тайёр емнинг ўзгинаси...

Биз ўша куни Ҳабибулло билан чорвачилик ва унинг истиқболи ҳақида узоқ суҳбатлашдик ва мен шундай хулосага келдим: қаерда раҳбарлар, мутахассислар чорвачиликка астойдил ихлос, меҳр қўйса, изланса, чорвадорларга ҳамма шароитни яратиб берса, албатта, мўл-кўлчилик бўлади. Режалар ошириб бажарилади, маҳсулдорлик ортиб бораверади.

Носир РИҲСИЕВ,
"Тошкент ҳақиқати"нинг мухбири.

Экиш кундалиги

ЯНА БИРИНЧИЛАР ҚАТОРИДА

ОХУНБОБОЕВ номли ширкат хўжалигида ҳар йили пахта ва ғалладан барқарор ҳосил олиниб, шартнома режалари ортиғи билан уддаланади. Шу боис, иқтисодий жиҳатдан ҳам Пскент туманидаги илғор хўжаликлардан бири ҳисобланади. Ўтган йилги мавсумда ҳам охунбобоевликлар ўз анъаналарига содиқ қолишди. Давлатга пахта сотиш шартнома режаси туманда биринчи бўлиб, 18 кунда бажарилди. Қабул пунктларига 3000 тонна ўрнига 3365 тонна сифатли хомашё топширилди. Ҳосилдорлик 30 центнердан ошди. Саидали Ғанибоев, Қобил Қаршибоев бошлиқ бригадаларда гектаридан 40-42 центнердан ҳосил кўтарилди.

– Барқарорликнинг асосан иккита омили бор, – дейди хўжалик бошқаруви раиси Аблиёр Абдураҳмонов. – Аввало, бизда оила пудрати тўла жорий этилган. Ҳар бир оила ўз ер участкасига эга. Етиштириб топширган пахтасининг сифати ва чўғига қараб ҳақини олади. Шунинг учун, ўз ерида манфаатдорлик билан астойдил ишлайди. Иккинчидан, пудратчиларимиз "Тошкент-6" навининг ўзига хос агротехникасини обдон ўрганиб олишган. Хосилнинг мўл ва эрта пишиб етилиши учун қайси тадбирни қачон, қандай тартибда амалга оширишни жуда яхши билишади.

Яна бир гап. Хўжаликда чигит экишга ҳар йили жиддий тайёргарлик кўрилиб, энг мақбул фурсат ва муддатда сифатли экиб олинади. Бу йил ҳам шундай бўлди. Ернинг экишга етилган ёки етилмагани ҳамда сеялкаларнинг созлиги 26 март куниёқ синовдан ўтказилди. Орадан икки-уч кун ўтгач, чигит экиш оммавий бошлаб юборилди. Ҳозир дастлаб экилган майдонлардаги ғўза ниҳолларига биринчи ишлов беришни бошлашга тайёргарлик кўрилмоқда.

Сиз кўриб турган ушбу суратни мухбиримиз Даврон Аҳмедов сўнгги пайкалларга уруғ қадалаётган пайтда тасвирга тушириб келган эди. Унда пудратчи Баҳром Эгамқулов, механик Шерхўжа Исроилов, бригада бошлиқлари Ўткир Чинтошев, Ҳасанбой Қосимов экиш сифатини кўздан кечирмоқдалар.

Самад ЙЎЛДОШ.

Ҳамкасбларимиз

КАМТАРНИНГ КАМОЛИ

Жасур Носиров ҳақида ёзмоқчи бўлганимда беихтиёр унинг етмишинчи йилларда мен ишлаётган бўлимга адабий ходим бўлиб ўтган кезлари ёдимга тушди. У барвақт ишга келар, хат-хабарларни ҳафсала билан, меъёрига етказиб ишлар, орадаги кунларда ижодий сафарга ҳам чиқиб қойилмақом лавҳа, очеркларни ёзиб қўлимга тутқазарди.

Мен мудир сифатида уларни синчиклаб кўрардим. Лекин деярли қалам текизмасдим. Ҳаммаси жойида, хато, стилистик камчиликлар йўқ! Баъзан ўзимча ҳижолат ҳам бўлиб қўярдим. Менга иш ҳам қолдирмасди. Аслида мудирликка арзийдиган журналист эди. Шундай бўлди ҳам.

Мен ўйлардим. Одатда олий ўқув юртини битириб, газетага ишга келадиганларнинг аксарияти то йўлга тушиб олгунча кўп қийналадилар. Ҳаётий тажриба, малака етишмасди-да уларда.

Лекин Жасур Носировда ҳар иккиси ҳам бор эди. Кейин билсам журналистлик, ёзишга, ижодга қизиқиш,унинг қонида бор экан. Матбуотимизни ривожлантиришга баҳоли қудрат ҳисса қўшган таниқли журналист Абдуфаттоҳ ака Набихўжаев, унинг ўғли иқтидорли қаламкаш, узоқ йиллар республика газеталарида раҳбарлик лавозимларида ишлаган марҳум Абдукарим Набихўжаевларнинг сулоласидан бўлиб чиқди Жасур.

Унда ижодга, газетачиликка эрта ҳавас уйғонганлигининг боиси ҳам шунда. У ўспиринлик йиллариданоқ Ўзбекистон Ахборот Агентлигида ишлаб кўзи "пишди". Фаолиятини ташувчиликдан бошлаганлиги ҳам унга қўл келди. Йўл-йўлакай таҳририятларга етказиб бераётган мақола-хабарларга кўзи тушар, баъзиларини қизиқиш билан ўқиб чиқиб, ёзмоқчи бўлган мақолалари учун озуқа оларди. Шунинг учун ҳам унинг Миллий университетимиз журналистика бўлимида ўқиши осон кечди. У ўқиш жараёнида ҳам рўзномалардан алоқасини узмади, катта-кичик мақолалари билан қатнашиб турди. Олий ўқув юртини тугатгач "Тошкент ҳақиқати" рўзномасига ишга келди. Сира қийналмай, иккиланмай ижодга берилди. Мухбирликдан бўлим мудири лавозимига кўтарилди. Летучкаларда мақталадиган, мазмунли, мавзуи замонавий ҳозиржавоб мақолалар орасида Жасур ёзганлари ҳам тез-тез учраб турарди. Лекин у ҳеч вақт мақтовларни эшитиб, айримларга ўхшаб ўзини "йўқотиб" қўймаган. Аксинча, изланиш, ўз устида ишлашни тинмай давом эттирди. Йиллар ўтди. Шу аснода у етук журналистлар сафига қўшилди.

"Ишонч" газетасида муҳаррир ўринбосари бўлиб ишлаганида газетанинг ўқимишли, мазмунли бўлиб чиқишига муносиб ҳисса қўшди.

Ана, эшик очилиб, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган журналист, Давлат солиқ қўмитаси матбуот хизмати бўлими бошлиғи, қадрдонимиз, ҳамкасбимиз Жасур ҳар доимгидек кулимсираб кириб келди. Сўраб-исташдик.

— Зўридан борми, — дедик ҳазиллашиб.

— Бор-да, — дейди у, — тўғри кўз очиб кўрган даргоҳимизга олиб келдим бегона қилмай.

Сўнг у бир даста қоғозлар орасидан мақолани олиб бизга узатди. Солиқчиларнинг машаққатли меҳнати, айрим савдо ходимларининг юлғичлиги, таъмагарлиги фош этилган бу мақола кўп ўтмай газета юзини кўрди. Летучкада яхши баҳо олди.

Ҳар гал Жасур билан учрашиб, суҳбатлашганимда бир ҳақиқатга амин бўламан. Эл-юртига астойдил, сидқидилдан хизмат қиладиган инсон ҳеч вақт кам бўлмас экан. Ҳамиша ардоқда, эъзозда, иззат-ҳурматда юрар экан.

Носир ИСАЕВ.

Маърифат муассасаларида

«ТУРОН» — КЎМАКДОШ

Вилоят "Турон" кутубхонаси қошида хусусий тадбиркорларни қўллаб-қувватловчи "Чорсу-2000" ахборот-ҳуқуқий маркази ташкил этилгани ҳақида хабар қилгандик.

— Ҳозирги иқтисодий ислоҳотлар даврида янги мулкдорлар синфининг шаклланишига ёрдам кўрсатишга жазм қилдик, — дейди кутубхона раҳбари Вазира Собирова. — Марказ фаолияти хусусий тадбиркорлар, ҳунармандлар ва фермерларга кўмаклашишга йўналтирилган бўлиб, уларни ҳуқуқий ахборотлар билан таъминлайди ва ташкилий жиҳатдан қўллаб-қувватлайди. Бу ерда солиқ ва бухгалтерия ҳисобини олиб бориш, тадбиркорлик фаолиятини юргизиш, микрокредитлар ҳақида маслаҳатлар олиш ҳамда Ўзбекистоннинг иқтисодий қонунларини ўз ичига олган "Ҳуқуқ" компьютер дастуридан, кутубхонада мавжуд тадбиркорлик фаолиятига оид ҳуқуқий адабиётлардан фойдаланиш имкони бор.

Энг асосийси, дунёдаги шу соҳага тегишли ахборотларни мужассамловчи "Интернет" тизимидан хоҳлаган маълумотларни олиш мумкин. Қолаверса, электрон почтадан хабарлар олиш ва дунёнинг хоҳлаган нуқтасига ахборот бериш имконияти яратилган. Шу ернинг ўзида турли ҳужжат ва бошқа маълумотномалардан кўчирмалар олиб берувчи "UTAX" нусха кўчирувчи техникаси ишга туширилгани ҳам нур устига аъло нур бўлди.

— Шу билан бирга ўзимизнинг кундалик вазифаларимизни ҳам унутмаяпмиз, — дейди В. Собирова. — Турли фан соҳалари бўйича республикамизда ва чет элларда чоп этилаётган адабиётлар жамғармасини ташкил қилиш, сақлаш, тарғиб қилиш, Ўзбекистон Республикаси ва хорижий давлатлардаги ташкилот, муассаса ва корхона китобхонларига кутубхонада ахборот ва маълумот библиография хизматини ташкил этиш ҳамда вилоятимиздаги давлат кутубхоналарига ташкилий-услубий раҳбарлик қилиш асосий иш фаолиятимиз ҳисобланади. Бу борада ҳам янги технологияни ишга тушириш ниятимиз бор. Кутубхона жамғармасида бўлган ўзбек тилидаги адабиётларнинг электрон каталогини тузиш иши эса якунланди. Энди унинг ёрдамида ўқувчилар хоҳлаган адабиётларини топиш имкониятига эга бўладилар.

Равшан ЁҚУБЖОНОВ.

МУШТАРИЙЛАР ДИҚҚАТИГА!

"ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ" газетаси учун 2000 йилнинг иккинчи ярмига обуна бошлаб юборилди. "Матбуот тарқатувчи" акциядорлик компанияси ва компания таркибига кирувчи корхоналар билан бирга энди бу юмуш билан

"ARZI" нашрларни тарқатиш агентлиги

ҳам шуғулланмоқда. "Пулларингиз ва вақтингизни тежашга кўмаклашамиз" сўзларини шиор қилиб олган мазкур агентлик маҳаллий ва хорижий нашрларни тарқатишга ихтисослашган. Обуна масалалари бўйича ушбу муассасанинг 136-08-69 рақамли телефонига ёки 136-08-50 рақамли факсига мурожаат қилиш мумкин.

ДУНЁ ЯНГИ АСР БЎСАҒАСИДА

воқеалар • мамлакатлар • одамлар

ҚИСҚА САТРЛАРДА

● КУБА ПОЙТАХТИ – Гаванада "77 гуруҳи" мамлакатлари бошлиқларининг олий даражадаги учрашуви бўлиб ўтди. Унда 42 давлат раҳбарлари ҳамда яна бошқа 80 мамлакатдан келган вакиллар иштирок этдилар.

● ОЛМОНИЯ пойтахтида 2–3 июль кунлари "XXI асрда замонавий бошқарув" мавзуида халқаро анжуман ўтказилажаклиги эълон қилинди. Унда 14 мамлакатдан давлат ва хукумат бошлиқлари қатнашади. Жумладан, мулоқотга АҚШ, Аргентина, Буюк Британия, Бразилия, Италия, Исроил, Португалия, Франция каби давлатлар раҳбарлари таклиф этилади.

● ПОКИСТОН ҳукумати ядровий синовларни ялпи таъқиқлаш тўғрисидаги шартномани фақат мамлакат халқининг умумий розилигини олгандан (Референдум) кейингина имзолашлигини маълум қилди.

● ФРАНЦИЯ ва Португалиянинг Россиядаги элчилари ҳамда Оврўпо Иттифоқининг Москвадаги доимий вакили 20–21 апрель кунлари вазият билан танишиш мақсадида Чеченистонга сафар қиладилар.

● АРАБ Давлатлари Лигаси (АДЛ) Исроилнинг Жўлан тепаликларида турар жой қурилишларини давом эттириш тўғрисидаги қарорини қаттиқ қоралади.

● БУНДАН бир қанча вақт муқаддам Индонезияда собиқ президент Сухарто устидан жиноий иш қўзғатилган эди. У коррупция ва бойиш йўлида ноқонуний ишлар содир этишда айбланмоқда. Яқинда мамлакат прокуратураси Сухартонинг чет элга чиқишини таъқиқлаб қўйди.

XXI АСР ВА АХБОРОТ

РОССИЯ пойтахтида 19–24 апрель кунлари Осиё ва Тинч уммони минтақаси мамлакатлари ахборот агентликлари ташкилоти Бош ассамблеясининг ўн биринчи мажлиси бўлиб ўтади. Унда 50 мамлакат ахборот агентликлари раҳбарлари ҳамда халқаро ташкилотлардан вакиллар иштирок этадилар. Мажлисда XXI асрда дунё ахборот оламида юзага келиши мумкин бўлган муаммолар муҳокама қилинади.

Мазкур ташкилотга БМТ ҳамда ЮНЕСКО ташаббуси билан 40 йил илгари асос солинган эди. Ҳозир унга 34 мамлакат ахборот агентлиги аъзо бўлган.

ХАВФСИЗЛИК КЕНГАШИ МАЪҚУЛЛАДИ

БИРЛАШГАН Миллатлар Ташкилоти Хавфсизлик Кенгаши Конго Демократик Республикасида ихтилофда турган томонлар ўртасида ўт очишни тўхтатиш тўғрисида келишувга эришилганини маъқуллади. Кенгашнинг мазкур ойдаги раиси Роберт Фаулернинг (Канада) айтишича, уришаётган томонларнинг ярашишга ҳаракат қилаётгани ғоят муҳимдир. Хавфсизлик Кенгаши, шунингдек, КДРга инсонпарварлик ёрдами кўрсатиш қониқарсиз аҳволда эканидан ташвиш билдириб, келишувга эришган томонларни бу борада халқаро жамият билан ҳамкорлик қилишга даъват этди.

ҲУКУМАТ ИШГА КИРИШДИ

ЯҚИНДА бўлиб ўтган парламент сайловида ғолиб чиққан Греция социалистлар ҳаракатининг етакчиси Константинос Симитис бош вазир сифатида мамлакатнинг янги ҳукумати таркибини эълон қилди. Ишга киришган ҳукуматда аввалги қатор вазирлар ўз лавозимларини сақлаб қолдилар. Янги ҳукумат таркибида 43 киши, жумладан, 20 нафар вазир, 22 вазир ўринбосари ва битта биринчи ўринбосар бор.

ОЛДИ ОЛИНМАСА, БЎЛМАЙДИ

ЖАҲОН табиатни асраш Жамғармаси уммон тошбақалари, айниқса, унинг "Қизил китоб"га кирган ноёб турлари борган сари камайиб бораётганидан ташвиш билдирди. Жамғарма маълумотига қараганда, дунё бўйича бундай жониворлар билан савдо қилиш таъқиқланган бўлсада, бу соҳа айни пайтда баъзи кимсаларнинг асосий даромад манбаига айланиб бораётир. Натижада, ҳар йили 300 минг тошбақа нобуд бўлмоқда. Вазият шу тарзда давом этаверса, яқин йиллар ичида бундай жониворлар батамом йўқолиб кетиши мумкин, шу боис бундай ҳолатнинг олдини зудлик билан олиш керак, деди жамғарма вакили.

НОХУШ ҲОДИСАЛАР КЎПАЙМОҚДА

ҚОЗОҒИСТОНДА сўнгги уч ой ичида нохуш ҳодисаларнинг кўпаяётганлиги қайд этилди. Шу давр мобайнида 4 мингдан зиёд кўнгилсиз воқеа рўйхатга олинди, офатлар ҳамда аҳолининг эътиборсизлиги туфайли 2 мингдан зиёд одам шикастланди, 600 киши ёнғин ёҳуд автомобиль ҳалокати қурбони бўлди. Хусусий ҳамда давлат мулкларига етган зарар 3 миллион АҚШ долларини ташкил этди.

(ЖАҲОН ОММАВИЙ АХБОРОТ ВОСИТАЛАРИ ХАБАРЛАРИ АСОСИДА ТАЙЁРЛАНДИ).

Ибратнома

САВОБДАН БЕБАҲРА ҚИЛМАНГ

МАҚСУД акани сўраб борганимда, икки хонадон янглишибман. Эшикни очган одам мен билан қуюқ сўрашди.

– Қани, қани, марҳамат қилинг, – қўлтиғимдан тутди у. – Мақсуд акани сўраб келибсизми – бизни ҳам савобдан бебаҳра қилманг.

Нега бундай деди – тушунолмадим. Беихтиёр унга эргашдим. Беш-олти дақиқа ўтмаёқ, икковлон чой хўплаб ўтирардик.

– Агар ишингиз шошилинч бўлмаса ўтиринг, – деди уй эгаси.

– Мақсуд ака биздан икки эшик нарида туради. Мен ошга уннай. У яхши одамни ҳам чақирамиз, гурунглашамиз.

– Бу дунёда бемалол одам борми, – дедим айтарли зарур ишим бўлмаса ҳам, – Мақсуд акани кўраману кетаман.

– Савобдан бизни маҳрум қилманг, деганимга ҳайрон бўлаяпсиз-а, – деди уй эгаси. – Айтишларича, яхши одамнинг ошнасига ҳам салом берилса, савоб ёзилармиш. Нима мақсадда йўқлаб келаяпсиз – билмадим, лекин яхши одамни яхши одам йўқлайди.

Гарчи ўзимни бенуқсон ҳисобламасам-да, бу гапдан кўнглим тоғдек кўтарилиб кетди. Хайрлашиб, қидирган кишимникига кириб бордим. Мени кўриб, соҳиби хонадон қилаётган ишини тўхтатиб, сўридан тушиб келди.

– Келинг, оғайни, хизмат? – деди Мақсуд ака. Нега келганимни айтувдим, ўнғайсизланди. – Э, уми, отангизга айтувдим-ку, мен ҳам сизнинг бир ўғлингизман, деб. Қария омонмилар?!

– Қирқларини ўтказдик...

– Ие, бехабар қолибмиз-ку. – Мақсуд ака астойдил афсусланди. Кейин дуои фотиҳа қилган бўлди...

... Отам бетоб ётганида мени чақириб: “Ўғлим, – дедилар – шукур, Оллоҳдан жон қарзим бор, яна битта яхши одамга берарим бор. Қидириб борсанг, Назарбек томонларда Мирмаҳмуд устанинг Мақсуд деган ўғли бор. Мана шу уйни қурганда, унга берарга етарли пул тополмаганмиз. Мирмаҳмуд уста: “берган нон-тузингизга рози бўлинг, мен меҳнатимга розиман”, деб чиқиб кетган. Шунга ҳам йигирма беш йил бўлди. Қанча сувлар оқиб ўтди. Сен вояга етдинг. Топиш-тутишинг жойида. Энди гап бундоқ. Устанинг меҳнати ҳали-ҳали кўз олдимда турипти. Сенларга билдирмай пенсия пулимдан хизмат ҳақини йиғиб қўйганман. Шу пулни олиб бориб берасан. Токи мен хотиржам жон таслим қилай. Аммо, мен отамнинг васиятини бажариб улгуролмадим, вақти-соати шу бугун экан...

Мақсуд ака индамади. Олдига қўйилган пулни санамади ҳам. Фақат хайрлашаётганда:

– Нима юмуш бўлса тортинмай келаверинг, мени бир оғангиздек билинг, – деди.

Отамнинг кўзи очиқлигида қилолмаган ишни бажарганимдан қушдек енгил бўлиб кетдим. Бир куни падари бузрукворимнинг қабрини зиёрат қилгани, бирватўласи тузукроқ лавҳа ўрнини ўлчашга бордик. Не кўз билан кўрайки, отамнинг қабри яхшилаб сувалган, атрофи темир панжара билан ўралган, бош томонида мармар лавҳа, унда ёзув: “Падари бузрукворимиз ҳамиша қалбимиздасиз. Фарзандларингиздан”.

– Ким қилди буни? – сўрадим гўрковдан тиловат қилиб бўлгач.

– Мақсуд деган акангиз бор экану, Қодирхўжа, ўша киши қўйдилар.

Ўзимни тутолмадим. Йиғлайвердим, йиғлайвердим. Хаёлимда эса, муборак Ҳадиси шарифдаги бир сўз айланарди: “Вафотидан сўнг надомат қилмайдиган одам бўлмайди. Яхши кишилар бу дунёда хайрли ишларни зиёдароқ қилмаганидан, ёмон кишилар эса ёмонликдан қайтиб, тавба қилмаганидан надомат чекадилар”.

Мен эса, шундоқ яхши одам билан бир замонда яшаётганимдан шукрона қилиб йиғлардим.

Ғолиб МИРЗО.

Шеърият

МУҚАДДАС БУ ТУПРОҚ

Йилларни кузатиб,
Кутмаклик одат,
Ҳар йилнинг тарихда қадри, ўрни бор.
“Аёллар йили” кўп келтирди омад,
Истиқлол эркимизни қилгач барқарор!

Ўзбекистон номли
Буюк мамлакат,
Буткул олам аҳлин қилмоқдадир лол.
Қўйнида яшаган элату-миллат,
Муродга етмоқда, қучмоқда иқбол.

“Аёллар йили” — хайр,
Хуш қолгин абад,
Ассалом, эй, “Соғлом авлодлар йили!”
Олиб кел, биз учун қуту-баракат,
Сен билан руҳлансин авлодлар дили!

Азизлаб, ҳар бирин
Бошингга кўтар,
Юрак армонларин ўзинг қилғил ҳал.
Улар сендан эзгу тилаклар кутар,
Бер олий мартаба, мансабу-амал!!

Элим деб, юртим деб,
Ёнар юраги,
Эл учун фидокор, содиқ қиз-ўғлон.
Қалбига ёр эзгу олий тилаги,
Юртга хизмат қилиб, урмоқдир жавлон.

Меҳри — мисли қуёш,
тафтли, ёлқинли,
Муқаддас бу тупроқ фақат бизга тан.
Севгиси туғёнли, қайноқ, тўлқинли,
ЎЗБЕКИСТОН — номли бизнинг шу
Ватан!

Ассалом, Янги йил!
Кел, қўлингни бер,
Умидлар гулларин бош узра сочгин!
Ўзинг ҳамдам бўлиб, қучиб зўр зафар,
Янги аср эшигини бизга кенг очгин!

Яратган Тангримга,
Минг бир ташаккур,
Шу буюк давримга қилган ҳамнафас.
Энди авлодларга бер, соғлом умр,
Бахтидан ўргилиб, қилайлик ҳавас!..

Тошпўлат ИКРОМИЙ.

ЧИНИҚҚАНГА ЧАНГ ЮҚМАС

Олмалиқдаги «Металлург» спорт клуби ишчиларнинг ҳақиқий масканига айланган

ЖИСМОНИЙ тарбия ва спортнинг жамиятда соғлом турмуш тарзини шакллантириш, аҳоли саломатлигини мустаҳкамлаш, турли хил касалликларнинг олдини олишдаги аҳамияти беқиёсдир. Шунинг учун ҳам мамлакатимизда кенг меҳнаткашлар табақалари, айниқса, ёшларни спортга жалб қилишга алоҳида эътибор берилмоқда.

Республика Вазирлар Маҳкамасининг “Ўзбекистонда жисмоний тарбия ва спортни янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида” ўтган йили қабул қилган қарори бунинг ёрқин далилидир. Унда спортнинг миллий турлари ва халқ ўйинларини ривожлантириш лозимлиги алоҳида қайд қилинган эди.

Олмалиқ кон-металлургия комбинати касаба уюшмаси қўмитасининг “Металлург” спорт клуби ана шу қарорда қўйилган вазифаларни амалга оширишда муайян ютуқларга эришмоқда. У қирқ йилдан ортиқроқ вақтдан бери фаолият кўрсатяпти. Унда аҳоли саломатлигини мустаҳкамлашга хизмат қилувчи спорт ва жисмоний тарбиянинг ҳақиқатан ҳам оммавийлиги таъминланяпти. Комбинатнинг барча бўлинмаларида цех жисмоний тарбия жамоалари ишлаб турипти. Клуб ҳаммаси бўлиб 15та спорт бўлинмаларини ўзига бирлаштирган.

Уларда шуғулланувчилар қаторида салкам 3 мингдан ортиқ кончилар, металлурглар ва бошқа касб эгаси бўлган фуқаролар бор. Спортнинг 12та тури мунтазам ишлаб турипти. Ҳар бир кексаю ёш кураш, футбол, волейбол, баскетбол, бадминтон, бильярд, шахмат-шашка, енгил атлетиканинг қатор турлари билан шуғулланиши мумкин.

Спорт клубининг моддий-техника базаси муттасил мустаҳкамланмоқда. “Металлург” ўйингоҳи қишин-ёзин спорт ишқибозлари билан гавжум. Унинг футбол ўйнашга мўлжалланган 2та майдони бор. Бундан ташқари, югуриш йўлаклари мавжуд, теннис кортлари, ёзги волейбол, баскетбол, гандбол, городишка майдонлари барпо этилган. Суви иситиладиган алоҳида сузиш ҳавзаси мунтазам ишлаб туради. Махсус заллар оғир атлетика, эркин ва миллий курашга қизиқувчилар ихтиёрига бериб қўйилган.

Клубда катта тажрибага эга бўлган устозлар гуруҳи спортнинг ҳар хил турлари бўйича машғулотлар олиб бормоқдалар. Улар сафида 11 киши бўлиб, саккиз нафар устоз олий маълумотга эгадир. Уч нафари эса “Ўзбекистонда хизмат кўрсатган устоз” унвонига эга. Уларнинг шогирдлари шаҳар, вилоят, республика ва ҳатто жаҳон миқёсларида бўлиб ўтаётган турли мусобақаларда муваффақиятли қатнашмоқдалар. Улар орасида машҳур велопойгачи М. Загретдинов, шохмотчи Г. Аъзамов, гандбол бўйича қизлар жамоаси, енгил атлетикачи Р. Юсупов ва бошқа кўплаб спортчилар бор. Биргина шохмот-шашка секциясида бир нафар халқаро гроссмейстер, икки нафар спорт устаси ва 60 нафардан ортиқ спорт устасига номзодлар тайёрланди. Бошқа секцияларда ҳам шунга ўхшаш моҳир спортчилар камолга етдилар.

Қарор ва ижро

Клуб маъмурияти жисмоний тарбия — соғломлаштириш ишига алоҳида эътибор бермоқда. Ҳар йили корхона бўйича цехлар ва тузилма бўлинмалари ўртасида спартакиада ўтказиш яхши анъана бўлиб қолган. Унда доим мингдан ортиқ киши иштирок этади ва улар спортнинг 12-15 тури бўйича ўзаро беллашадилар. Аёллар йилида хотин-қизлар спартакиадаси ўтказилди. Спортнинг 10га яқин тури бўйича ташкил этилган бу тадбирда 12та цех жамоаси вакиллари — жами 300 нафарга яқин аёллар қатнашдилар.

Икки босқичда уюштирилган “Спартакиада-99”да эса иштирок этганлар сафида 2 минг нафардан ортиқ ишчи-хизматчи бор эди. Биргина ўтган йили спорт клубида бир нафар халқаро классдаги спорт устаси, икки нафар спорт устаси, 13 нафар спорт усталигига номзод тайёрланди.

Ёз даврида чўмилиш ҳавзаси базасида саломатлик гуруҳларини ташкил этиш йўлга қўйилган. Чўмилиш ихлосмандларининг ҳаммаси у билан қамраб олинган. Шунинг учун ҳам ҳар йили шу мавсумда бундай гуруҳлар сони 100 тагача етади. Бунда ишчи-хизматчилардан ташқари уларнинг оилалари аъзолари ҳам қатнашадилар. Биргина ўтган йили фақат шанба ва якшанба кунлари шу ҳавзада комбинатнинг 3400 нафардан ортиқ аёл металлурглари ўз саломатликларини мустаҳкамладилар. Клуб ҳузурида волейбол, умумий жисмоний тайёргарлик, сузиш, культуризм, таэквондо бўйича пулли гуруҳлар ҳам ишлаб турипти.

Ҳар йили ўтказиладиган оммавий спорт тадбирларига иложи борича кўпроқ ишчи-хизматчиларни жалб қилишга ҳаракат қилинади. 1997 йилда 147та бундай тадбирлар ўтказилган бўлиб, унда деярли 13 минг киши қатнашди. Кейинги йилда эса бу кўрсаткич тегишлича 124 ва 10 минг 100 кишини ташкил этди. Ўтган йили ҳам бундай тадбирларга жалб қилинган ишчи-хизматчилар сони 11 минг киши атрофида бўлди.

Олмалиқ кон-металлургия комбинатининг физкультурачилар жамоаси шаҳардагина эмас, балки, республикадаги энг йирик жамоалардан ҳисобланади. Корхона ва маҳаллий касаба уюшмаси қўмитаси бу муҳим иш учун маблағни аямаяпти. Унинг самараси эса сезилиб турипти. Ишчи-хизматчилар ўртасида касалланиш ҳоллари камайиб бормоқда. Шубҳа йўқки, бу ерда спорт ва жисмоний тарбияни ривожлантиришга бўлган эътибор бундан буён ҳам сусаймайди.

Собир ҲАМИДОВ.

Тарихий лавҳалар

МАРВАРИД ДАРАХТИ

Кунлардан бир куни Берунийни шоҳ саройига чақиртиришди. Эшикдан кирган олим, Султон Маҳмуднинг қаршисида тиз чўкди. Шоҳ олимдан сўради:

– Сени не сабабдан чақиртирганимни биласанми?

Сарой аҳлига бир назар солиб олган Беруний жавоб берди.

– Биламан!

– Унда сўйла!

Беруний, кўзини юмиб, ўйга толди. Сўнгра секин гапира бошлади.

– Сен қимматбаҳо жавоҳир олмоқчисан. Бу жавоҳирлар узоқ ўлкалардан, Чин мамлакатидан келтирилган.

– Аниқроқ гапир! – қистади шох.

Беруний кўзини юмганча, яна гапида давом этди.

– Нарса, Чин мамлакатининг жанубида, денгиз тубидан олинган бўлиши керак... Бу дур эмас. Марварид дарахтидир. Унинг нарҳи ўн-ўн беш минг динордир... Гапим тамом.

– Офарин! – деб ҳитоб қилди Маҳмуд Ғазнавий. Саройдагилар ҳам шоҳга қўшилиб, “Офарин” дейишди.

– Гапинг рост. Мен Чин мамлакатидан келтирилган маржон дарахтини сотиб олмоқчиман. Унинг сифатини ва нарҳини айтиб беришинг учун сени чақиртирган эдим. Жавоҳирни кўрмай туриб, берган жавобингни қандай яратдинг?

– Шоир ўз тасаввурига, олим эса ўз тафаккурига ва мантиққа суянади, – деди Беруний ва тушунтирди. – Саройга келаётгандаёқ мени нечун чақиртирганингни ўйладим. Карвонсаройда сўйлашиб турган туякашлардан, уларнинг Чин мамлакатидан келганини эшитиб қолдим. Шунда мени тилмочликка чақиртирган ёки бирор маслаҳат қилмоққадир, деб ўйладим-да бироз тинчландим... Дастурхонингда денгиз неъматларини кўриб, карвон Чин мамлакатининг жанубидан келганига ишондим.

– Хўш, жавоҳир олмоқчи бўлганимни қаердан билдинг?

– Жавоҳирчиларинг бўлмиш Хасан ва Хусанларни Чин юртидан келган савдогарлар қаторида кўрганда, шул фикрга келдим.

– Офарин! – деди шоҳ мамнуният билан. – Жавоҳир нархини қандай аниқладинг?

– Хазиначи аёнлар ичинда йўқдир, – деди Беруний. – Ўн-ўн беш минг динор ақча доимо саройингда топилур. Ундан ошиқ бўлганда эди хазиначи ҳам аёнлар ичинда бўлур эди.

Султон Маҳмуд улуғ Берунийнинг теран фикрига яна бир бор қойил қолди. Шоҳ маржон дарахтини ўн икки минг динорга сотиб олди. Бу жавоҳирни кейинчалик шаҳзода Масъуд тахтга ўтиргач, Берунийга совға қилди.

ШИКОЯТЧИ ЭШАК

Маҳмуд Ғазнавийнинг буйруғи билан, сарой дарвозасининг олдига, ҳатто етти яшар гўдакнинг ҳам бўйи етарлик баландликда занжир илинди. Занжирнинг бошқа бир учида қўнғироқ бўлиб, султон хузурига кимки шикоят билан келса, шу занжирнинг дарвоза олдидаги бандини тортса бас, олампаноҳнинг хонасида қўнғироқ чалиниб, султоннинг ҳузурига адолат истаб келганидан хабар бериши керак эди. Шунда Маҳмуд Ғазнавийнинг фикрича, адолат ўрнатиш юзасидан шахсан ўзи назорат олиб бориши мумкин бўларди.

Сарой дарвозасига илинган занжирни кўрган амалдорлар, ўз гуноҳларидан қўрқиб, шошилинч тадбирлар ўтказишди. Кимнинг хақига хиёнат қилинган бўлса, уни рози қилишди, алам чекканларнинг дардини аритдилар. Етти йилгача бирорта мусулмон саройга шикоят билан келмади, кўз-ёш тўкиб, дарвоза олдидаги занжир бандини тортмади.

Орадан етти йилдан сал ортиқ вақт ўтганда, бир куни сарой меҳмонлардан бўшаб, навкарлар дам олаётган бир пайтда, ҳамма унутаёзган қўнғироқ чалиниб қолди. Бундан саройдагиларнинг капалаги учиб, тинчи йўқолди. Ҳамма ҳайрон.

– Қаранглар-чи, ким шикоят билан келди экан? – деди жонланиб Маҳмуд Ғазнавий ва икки навкарни дарвоза томон югуртирди.

Навкарлар ташқарига чиқиб қарашса, ҳечким йўқ. Битта ҳолдан тойган, ҳамма ерини қўтир босган эшак занжирга ишқаланиб, қўтирини қашламоқда. Навкарлар, эшакни таёқ билан уриб, қанча ҳайдашмасин, у занжирга ишқаланаверар эди. Навкарлар воқеани кириб султонга айтишди. Султон Маҳмуд ўй ўйлаб, бир фикрга кела олмади. Берунийни маслаҳатга чақиртирди.

– Бу сенлар ўйлагандек, оддий эшакка ўхшамайди. Бу жонивор шикоят билан келган кўринади, – деди Беруний кулиб, эшакка разм солар экан кейин. Султон Маҳмудга юзланиб деди, – икки навкаринг эшакни бозорга элтиб, унинг эгасини суруштиришсин.

Икки навкар, бояги эшакни етаклаб, бозорлару шаҳар кўчаларини кезишди.

– Бу эшакни шаҳарда билмайдиган инсон йўқ, – деди навкарларга темирчи уста босқонини босиб. – Унинг эгаси Шоасқар ўтинчидир. Мана йигирма йилдирки Шоасқар шу эшакда шаҳарга ўтин олиб келиб сотиб кетади. Эшак қаригандан бери, икки ойдирки, бу хумпар эшакни уйидан ҳайдаб юборди. Эшакнинг ҳолига раҳми келган мусулмонлар, хайр-садақа йўлинда бирор нарса ташлаб юрар эди.

Навкарлар эшитган гапларини, келиб Султон Маҳмудга етказишди.

– Беруний ҳақ экан, – деди Маҳмуд кулиб. – Эшак ҳузуримизга адолат излаб келипти.

Бу кеча эшак султон отхонасида қолди. Эртасига Султон Маҳмуднинг буйруғи билан Шоасқар ўтинчини бозорда тутиб, шоҳ навкарлари саройга сургаб олиб келишди. Сўнгра шоҳ хузурига ўтинчининг махалласидан тўрт оқсоқолни ҳам етказишди. Ҳамма йиғилгач, Маҳмуд Ғазнавий сўзлади.

– Бул бедин, – деди султон ўтинчини кўрсатиб, – эшакнинг кучи борида, уни роса ишлатган. Эшак қариб, ишдан қолганидан кейин, эшакни хўрлаб, унга зулм этган. Шул тўғрими?

Тўртта оқсоқол бараварига “Бу гуноҳи азим!” дейишди. Султон буюрди:

– Шул сабаб, эшакнинг эгасига юз дарра урулсин!

Навкарлар Шоасқар ўтинчини савалаб, ўликдек чўзилтириб қўйишди. Маҳмуд Ғазнавий, оқсоқолларга қараб, шундай деди:

– Бул бетофиқ эшакни то ўлгунича тўйғазиб боқиб юришини амр этдим. Амримизнинг тўла адо этилмагини сизлар назорат этурсизлар. Амримиз бузулса, ўтинчини ҳам, сизларни ҳам жаллод ихтиёрига бергум. Чунки сизларнинг эшак ҳолига бефарқ бўлганлигингиз оқибатида ушбу ҳолат юз берган.

Айтишларича, ўтинчи эшагидан олдин ўлиб, эшакни боқиш бояги оқсоқоллар зиммасига тушган экан.

Аъзамжон АЗИМОВ, профессор, техника фанлари номзоди. (Давоми бор).

(Давоми. Боши ўтган сонларда).

Бу қизиқ

ЎЗИНГИЗНИ БИЛАСИЗМИ?

● ОДАМнинг ўпкасида уч миллионга яқин пуфаклари бор. Уларни ёйса, юз квадрат метр майдонни эгаллаши мумкин.

● ОДАМнинг нафас олиши ҳам меҳнат. Бир кечада нафас олишга сарф бўладиган қувват кучи оғирлиги 500 килограмм юкни уйнинг иккинчи қаватига кўтариб чиқишга етар экан.

● ОДАМ танасининг энг сезгир жойи — тилининг учи. Ундан сўнг панжанинг, буруннинг учи, кафтнинг ўртаси, шунингдек, елканинг ўртаси.

● СОВУҚНИ сезадиган нуқтаси бўлмагани учун кўзни ҳеч қачон совуқ урмайди. Аксинча, панжанинг, буруннинг учини тез совуқ уради. Совуқни сезадиган нуқталар жуда кўп бўлганидан одамнинг бели тез совуқ ейди.

● ОДАМНИНГ бир кечакундузда кўзи кўрганини тасмага туширилса, 19 километрга етар экан.

● БУРНИ узунликда инглиз Томас Веддер билан ҳеч ким беллаша олмаса керак. Унинг “ғаройиб бурун” деб аталадиган бу аъзоси 18 сантиметр экан.

● ОЛИМЛАР ҳиднинг 1000 хилини топишган.

● КЎЗНИНГ оғирлиги 7 грамм.

● ОВЕНС исмли инглиз аёли сочини икки ярим метрга етказиб, оламдаги энг сочи узун аёл ҳисобланибди.

Қидирбой ТЎЛАБОЕВ тайёрлади.

Гул-чечакнинг айни ўзиман,
Келажакнинг ширин сўзиман.
Онажоним суюк эркаси,
Истиқлолнинг она қизиман!
Дунё мунча кўркам, чиройли,
Тўлиб кетсин гулларга, майли,
Юлдузларда бўлади жойим,
Истиқлолнинг она-қизиман!

Даврон АҲМАД олган сурат.

Об-ҳаво

Об-ҳавони кузатиш бош бошқармасидан хабар қилишларича, 19-22 апрель кунлари пойтахтимиз ва Тошкент вилоятида ҳаво очиқ келади. Ёғингарчилик кутилмайди. Ҳарорат кечалари 12-17, кундуз кунлари эса 27-32 даража атрофида иссиқ бўлади.

Асқия

БЕДАНА ПАЙРОВИ

УБАЙДУЛЛА: Жалолиддин, сизни кўрган ишқибозлар жуда мақтаб юборишди, сув ичса бўйнидан кўринадиган оқ томоқмисиз?

ЖАЛОЛИДДИН: Мен ҳам беданага ишқибозлигим туфайли Искандарни боқувдим, сайрашидан дарак йўқ, макиёнлар билан дон олишиб юрибди.

ИСКАНДАР: Менинг сайрашга хоҳишим зўр, “ку-ку”-лайвериб қулоғимни кар қилиб қўйдингиз.

АБУЛҚОСИМ АКА: Жалолиддин, бу бedананинг қулоғи карлиги майли, силайвериб қитиқ патини ҳам ўлдириб қўйибсиз.

УБАЙДУЛЛА: Абулқосим ака, нега сайрамайсиз десам, эски туллак экансиз.

ЖАЛОЛИДДИН: Убайдулла, Абулқосим акамни кеча ёмон тепган экансиз, даврада меровсираб юрибди.

ИСКАНДАР: Товкага тушганда алангсирайди-да, қочоқ бўлганидан кейин.

АБУЛҚОСИМ АКА: Искандар умуман сайрамайди, шунинг учун тўрқовоққа солиб осиб қўйинг.

УБАЙДУЛЛА: Абулқосим ака, сиз ғижжакчи созанданинг беданаси экансиз. Қўлига камон олиши билан сайраяпсиз: “ишқаланг-ишқаланг”.

ЖАЛОЛИДДИН: Сиз новвойнинг беданаси экансиз. Тоғорада хамир қилаётса, тандирга қараб сайраяпсиз: “ўт қаланг-ўт қаланг”.

ИСКАНДАР: Сиз пойафзал тозаловчининг беданаси экансиз. Бир одам олдингиздан усти чанг туфли кийиб ўтса, тўрқовоқда оёғингизни кўтариб сайраяпсиз: “чўткаланг-чўткаланг”.

АБУЛҚОСИМ АКА: Сиз сартарошнинг беданаси экансиз, эгангиз мижознинг даҳанига совун суртса, сайраяпсиз “устаранг-устаранг”.

УБАЙДУЛЛА: Абулқосим ака, сиз темирчининг беданаси экансиз. Устага қараб сайраяпсиз: “тақаланг-тақаланг”.

АБУЛҚОСИМ АКА: Сиз дурадгорнинг беданаси экансиз. Тахтага қараб сайраяпсиз: “рандаланг-рандалаг”.

УБАЙДУЛЛА: Абулқосим ака, Жалолиддин сочини силлиқ қилиб тараса, унга қараб сайраяпсиз “вой сатанг, вой сатанг”.

ЖАЛОЛИДДИН: Сиз кассирнинг беданаси экансиз, у пул санаса сайраяпсиз: “дасталанг-дасталанг”.

АБУЛҚОСИМ АКА: Сиз отбоқарнинг беданаси экансиз, тойчага қараб сайраяпсиз: “етакланг-етакланг”.

ЖАЛОЛИДДИН: Сиз каратэчи спортчининг беданаси экансиз, поёндоз солинган доирада сайраяпсиз: “тепкиланг-тепкиланг”.

ИСКАНДАР: Сиз итбознинг беданаси экансиз, кучукка қараб сайраяпсиз: “булғаланг-булғаланг”.

УБАЙДУЛЛА: Сизларнинг ёнингизда Абулқосим ака қўшилиб сайраяпти: “ҳозир чиқиб кетади “дабдаланг-дабдаланг”.

АБУЛҚОСИМ АКА: Энди мен ҳаммангизни муросага келтириб сайрайман: сайрашдан тўхтанг, атрофга тўпланиб қолди “ёш-яланг-ёш-яланг”.

Пайровни оққа кўчирувчи Убайдулла АБДУЛЛАЕВ.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ • TOSHKENT HAQIQATI

Муассис: ТОШКЕНТ ВИЛОЯТИ ҲОКИМЛИГИ

Бош муҳаррир Фатҳиддин МУҲИДДИНОВ

Манзилимиз: 700000, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32.

Телефонлар: хатлар ва оммавий ишлар бўлими: 133-40-48 Эълонлар: 133-40-48, 136-57-27.

● Эълон ва билдирувлардаги факт ҳамда далилларнинг тўғрилиги учун реклама ва эълон берувчилар масъулдир.

Рўйхатдан ўтиш тартиби: №8. Буюртма Г-275. Ҳажми – 2 табоқ, офсет усулида босилди, қоғоз бичими А-2. Саҳифаловчи: Музаффар ҚЎЧҚОРОВ. Адади 9.405 нусха.

"Шарқ" нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: "Буюк Турон" кўчаси, 41-уй. Нашр кўрсаткичи: якка обуначилар учун 205, ташкилотлар учун 206. Босишга топшириш вақти – 20.00. Босишга топширилди – 19.00. 1 2 3 4 5 6